

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sermones "Dormi secure" de tempore

Johannes <de Werdena>

[Reutlingen], um 1483

[Sermones XXXI (post octavas pasche) - XL]

[urn:nbn:de:bsz:31-311751](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-311751)

Sermo:

xpc accepit baculū id est sanctam et u
 cem. et cum leone et vrsō pugnauit ⁊
 eos superauit. et oues captas in limbo
 sedentes ad quinq; milia annoꝝ libe
 rauit et libertati restituit. vnde Ps.
 Eduxit eos d̄ tenebris et vmbra mor
 tis et vincula cozꝝ dirupit et libertati
 dedit. ergo xpc bonus pastor oues
 suas liberauit. vt eas quasi suas in li
 bertate possideat. Quarto dico qd
 xpc pastor bon⁹ pascit oues suas fru
 ctuose vt eas alliciat. pascit eas oues
 id est fideles diuersis cibarijs. Primo
 cibo naturali. vt fruct⁹ terre et arbo
 rum. p nobis pducendo vt nos pa
 scat. Cū ait Leui. xvi. Dabo vobis
 pluuia serotinam. et imbrem matuti
 num. et terra gignet fructus suos. et
 arbores pomis replebunt. Secūdo
 pascit eas de carnibus pecoz diuer
 sorum. vnde ps: Omnia sub pedib⁹
 eius oues et boues vniuersas insup
 ⁊ pecora cāpi volucres celi et pisces
 maris. Tercio pascit oues eius pane
 sancte doctrine verbi dei. Eccle. i. Li
 bauit eos pane vite et intellectus.
 Quarto pascit oues eius cibo sacra
 mentali. Job. xi. Caro mea vere est
 cibus et sanguis meus vere est pot⁹.
 Quis legimus figurā in Exodo. iij.
 ca. qd moyses pascebat oues et mina
 bat eas i interiora deserti et ibi pasce
 bant in herbis virentib⁹. Ita christ⁹
 minat gregem suaz ouū in interiora
 deserti id est ad solitariam vitā. vitaz
 hui⁹ mundi fugiendo. et ibi in herbis
 virentib⁹ id est in duodecim articulis
 fidei quibus homo virefcit in virtuti
 bus Et sicut moysi ibi loquebat iesus
 ita loquit suis ouibus inspiratiōib⁹
 diuinis. De istis pascuis vberimus

xxi:

ait i libro Ezech: xxviii. Ego requirā
 oues meas et pascam eas in montib⁹
 israel. et ibi virefcunt in herbis viren
 tibus Quanto em̄ montes sunt alci
 res tanto flores et herbe dulciores
 ppter rorem qui cicius cadit in mon
 tes q̄ in valles. et oues libentius co
 medūt in montibus q̄ in vallibus. et
 lac eo dulcius est ppter herbas mon
 tiū Ita spūaliter q̄nto alcius hō ascē
 dit montem ptemplatiōis. tanto dul
 cius pascit in diuinis. et q̄nto magis
 tendit ad ima cōuallium. tanto min⁹
 capit de dulcibus Et ideo monet ipe
 ppheta ysaas om̄s oues atq; fideles
 xpi dicens. Venite ascendamus ad
 montem dñi et ibi pascua inueniam⁹
 Ergo dñs noster iesus xpc pastor bo
 nus qui etiā suas oues signat. prote
 git liberat et pascit ⁊c.

Post octauas pasche Dñica
 Subilate Sermo. xxi.

Ds vero contristabimini:
 sed tristitia vestra vertet
 in gaudiū. Job. xvi. Nota
 qd quattuor sunt stulticie ppter quas
 homo sepe contristat. Prima est ho
 minem in tali statu viuere in quo nō
 audet mori. vnde ait Eccl. Mors nō
 tardat D mors q̄ amara est memo
 ria tua. Secunda est pro vilissima re
 vitā exponere sicut nabothe. iij. Reg.
 Exposuit vitam suā ⁊ pdidit p parua
 vinea. nam rex vocauit eum et dixit.
 Da mihi vineā. respondit. nolo. tūc
 misit falsos testes et eū lapidare fecit
 et sic tristabat. Tercia est inter bonū
 et malū eligere malū et bonū sperne
 re. sicut fecit moyses cui rex pharaō

posuit coronam sup caput eius cū ad huc esset puer et proiecit coronā. tūc accepit carbonem ignitū et aurum et p̄buit puero ⁊ puer elegit carbonem et omnes dixerunt. Stulticia sua est. Quarta stulticia est q̄n homo vendit hereditatem paternā pro capho ple/no lentibus. ita fecit esau. vendidit ei primogeniturā fratri suo iacob. p̄ona scutella plena lentibus. vt p̄t̄ Bēn. Ita sp̄ualiter qui nūq̄ cogitat d̄ morte sed semp̄ gaudet de vanitatibus. sepe ex hoc tristatur. Itē homo sepe gaudet coronans se corona supbie ⁊ perdit coronā glorie. Item homo sepe vendit benedictōem celestis hereditatis pro gaudio vanitatis. sed xp̄e p̄monens suos discipulos ne ip̄i stult̄: in his agerent: sed melius esset eis hic modicū tristari et post hanc vitam eternaliter gaudere. et ideo ait vt supra. Vos vero cōtristabimini et mūdus gaudebit. sed tristitia vestra vertetur in gaudiū. vt patet in euāgelio.

Dixit iesus discipulis suis in cena. Modicū iam et non videbitis me et iterū modicū et videbitis me. qz iam vado pro vobis in mortem. et iterū q̄n resurgo iterū videbitis me. et in ascensione mea q̄n vado ad patrem. dixerūt ergo discipuli adinuicē. quid hoc est qd dicit nobis modicum et nō videbitis me. et iterū modicum et videbitis me qz vado ad patrem. dicebat ergo Quid est qd dicit nobis modicum. nescimus quid loquit̄ et non intelligimus. Cognouit aut̄ iesus qd volebant eum interrogare ⁊ dicit eis de hoc queritis inter vos qz dixi vobis modicum et non videbitis me et iterū modicum et videbitis me. amē

Dico vobis qz plorabitis et flebitis vos in hoc mundo p̄pter persecutiōes mundi. et mundani gaudebunt quia vos p̄sequent̄. vos aut̄ contristabimini p̄pter mortem meā. sed tristitia vestra vertet̄ in gaudium qz videbitis meā gloriam. vnde dicā vobis parabolam. Mulier cū parit tristitia h̄y qz venit hora ei⁹. de qua ait pater in Bēn. ad euam. In dolore paries filios tuos. Cum aut̄ peperit puer iam non meminit pressurē p̄pter gaudiū. qz natus est ei paruulus in mundum pulcer scdm̄ imaginē eius et creaturis. Et vos igit̄ nūc tristitiā habetis itez aut̄ videbo vos ⁊ gaudebit̄ cor vestrū et gaudiū vestrū nemo tollet a vobis. qz eternaliter mecum gaudebitis. Nota qd quatuor genera hoim̄ tristantur p̄pter quatuor causas. Primi sunt penitentes qui tristant̄ d̄ peccatorū cōmissiōe Secūdi sunt in mōdo gaudentes q̄ tristant̄ de gaudiū amissione. Tercij sunt fortunati de fortune mutatiōe. Quarti sunt ypocrite qui tristant̄ de vultus exterminatiōe. primo dico qd penitētes tristant̄ de peccati cōmissiōe. et est bona cōtristatio. q̄n homo cogitat. Ecce tu deū offendisti tuū creatorem ⁊ p̄pter hoc tristatur. Unde ait dauid postq̄ peccauit in ps̄. Quare tristis es anima ⁊ quare cōturbas me Spera in deo qm̄ ad huc cōfitebor illi vt mihi p̄ctā mea dimittat qz miseratiōes eius sup omnia opa eius. de ista cōtritiōe anime penitentis legimus figuram in antiquis libris iudeorū qd erat quedam pulcra puella cuidam magno p̄cipi desp̄sata et illa reliquit suū principē et adhibet̄ cuidam malo tyranno. propter

Sermo.

quod venit in magna tristitia et tandem
tristis cognouit quod male fecisset misit
ad principem quem reliquit quattuor
anulos. in primo fuit scriptum amore
languo. in secundo languore pereor.
in tercio pereundo spero. in quarto
sperando reuiuisco: et cum hoc quat-
tuor literas. in prima quem fugi diligo
in secunda quem dilexi fugio. in tercia quod
fugi peniteo. in quarta penitendo gau-
deo. Ad propositum ista puella est anima
peccatrix que est pulchra dum est sine
peccato. unde de ea dicit dominus in can-
Tota pulchra es amica mea et macula
non est in te. Et iste magnus princeps
cui est desponsata est christus. qui ait ysa.
Desponsabo te mihi in fide videlicet
in baptismo ubi renunciat dyabolo:
Sed reliquit suum principem quem pec-
catum mortale committit et adheret
dyabolo cuius voluntatem facit sed deus
immittit ei sepe contritionem de pecca-
tis. tunc potest dicere ad christum sicut habet
supra in anulis timore languo et ni-
mio desiderio eternorum et languendo
pereor ex formidine que feci sed spera-
do reuiuisco. quia scio me creatorum et re-
demptorem ita misericordem qui ait p-
phetam Ezechiel. Nolo mortem pec-
catoris sed ut magis peniteat et vi-
uat. Item Ezechi. Peccator in quacumque
hora genuerit peccatorum suorum am-
plius nunquam recordabor et ideo gau-
deo. et in littera scripsit. Quem fugi modo
diligo. id est dominum meum iesum christum. et quem
dilexi videlicet dyabolum modo fugio
pro penitentia et quod fugi peniteo videlicet
verba dei audire sepe fugi et peniten-
do modo gaudeo ideo talis tristitia
est bona quia hominem in anima saluat
et in conscientia letificat. unde Bern. anima

Fili

que tristis est super magnitudinem pecca-
ti et incuruata incedit ex timore domini
illi dominus dabit gratiam ei letificabit eam.
et sic tristitia vertet in gaudium. Se-
cundo dico quod de mundo gaudentes
tristantur de gaudii amissione. non dicit ill-
ud Job. Gaudent ad sonitum organi
et in puncto ad infernum descendunt
et sic tristantur: Ideo ait in alio ca. sapi.
Melius est ire ad domum luctus quam ad
domum conuiuii. quia gaudium dolore sepe
miscetur. Nam videmus in naturali-
bus quod sepe post auram claram et splen-
dorem solis sequitur pluuia et tempestas
et post estatem venit hiems de tali gau-
dio temporalis quam homo hoc perdit tri-
statur. legimus figuram in li. Jone. ca.
iij. quod ionas propheta domini multum lassus
fuit ex labore itineris tempore estuuali et
nullum habuit refrigerium sed posuit
se iuxta viam ut requiesceret et obdormi-
uit. et videbat sibi quod super eum cre-
sceret arbor magna sicut hedera quam cre-
scit ad muros et ex illo habuit gaudium
in umbra. et statim venit vermis cor-
rodens arborem et aruit et folia cecid-
erunt et umbra ab eo recessit ac prete-
riit et sic euigilauit propheta et tristis ni-
mis erat quia non habuit iterum refrige-
rium. Ita moraliter homo ambulat
in hoc mundo diuersa loca hinc inde
et gaudet in transitorijs iuxta viam va-
nitatis et et in gaudium mundi transie-
sicut umbra. ut ait Job. Sicut um-
bra pretereunt gaudia. et cum sic requi-
escit sub umbra leticie gaudet. sed ve-
nit vermis corrodens arborem cor-
poris et folia eius cadunt quia omnes vires
illius deficiunt et tunc anima querens de
corpore et quasi de somno euigilans tri-
statur quia tunc non habet refrigerium a deo

ideo ait Hieremias. **Treno. iij. in p/**
sona illoz dicēs. Defecit gaudiū cor
dis nostri. versus est in luctum chor?
noster et corona capitis nostri cecidit
ve nobis qz peccauimus. et sic patet
qz aliqui tristant de gaudiū transitorij
amissiōe. Tercio aliqui tristant vide
licet fortunati de fortune mutatione.
nā fortuna multos exaltat in hoc mū
do vnde ipi gaudent et multos deij/
cit ac deponit vnde tristantur. vñ ait
Doctz. Quē vult exaltat quē vult
fortuna recalcat. Huius legim? figu
ram in lib. Hester. iij. qz assuerus rex
habuit quendā aduocatū qui voca/
batur aman. et ille aman fuit multum
magnus et potens et in gloria eleva
tus. et alius bonus hō mardocheus
nomine fuit apud regem quē rex vo/
luit etiā apud se in gloria exaltare. qd
aman videns ex inuidia mortē apd
regem procurauit et in curia sua patibu
lum erexit vt ipm ibi suspenderet qd
percipiens mardocheus excusauit se
apud regem et accusauit aman tunc
rex misit pro aman et dixit Quem rex
vult honorare quid debet illi fieri. at
ille putabat qz rex vellet ipm honora
re et ideo ait. Dñe quē rex vult hono
rare debet poni i equo regis et indui
vestimentis regalib? et duci p totam
ciuitatem et clamare in omibus angu
lis platearū sic debet honorari quem
rex vult exaltare et tūc ait rex. Hoc
tu debes facere mardocheo inimico
tuo. et oportebat qz faceret illud amā
qd pcepit ei rex et sic tristis magis fu
it qz sic debuit inimicū suū in tāto ho
nore honorare et ipse pedester curze/
re et clamare. et sic fortuna aman exal
tauit et eiecit mardocheū et statim ex

174
 altauit ecōuerso mardocheū et eiecit
 aman. Ita spūaliter fortuna mundi ē
 instabilis et multos exaltat vnde gau
 dent. sed cū eiecit eos in lutum contu
 melie magis tristant. et sic gaudium
 illoz cito mutat in contumeliā et tri
 sticiam. Ideo ait Salomon in puer.
 Spiritus tristis excicat omnia ossa.
 Ossa sunt virtutes que omnes defici
 unt propter amissiōez fortune Quar
 ti sunt ipochrite qui tristant de vult?
 exterminatiōe De qb? ait dñs mat.
 Nolite fieri sicut ipochrite tristes. ex/
 terminant em facies suas et habēt fa
 cies macras ppter lucrum et laudēz
 hominū qzuis hominibus est ignota
 eoz tristitia. tñ deo est manifesta eoz
 nequicia et talis tristitia est dolosa.
 Unde ait dñs Lu. Ele vobis ipochri
 tis qui similes estis sepulcris foris de
 albatis intus plenus spurcicijs. Isti
 aut assimilant parietib? qui sunt int?
 de luto et exteri? sunt picti et dealba
 ti ita qz apparent qz sint de lapidibus
 politis cémentū est color exteri? poli
 tum et regit qd est interius. sed qñ pa
 ries pcutit et domus destruit tūc vi
 debit aperte quid latebat interi? h?
 legim? figuram Ezech. xxxix. dixit dñs
 ad ezechielē. Et de i templū domini
 ad domū anteriorē et cū ibi esset pro
 pheta ait dñs: Et ides tu parietē istū
 respondit. video dñe et ait. Perfodi
 domum et parietem et fodit foramen
 magnū p parietē et dixit. Et de. et vi/
 dit pphera abhominatiōes pessimas
 pictas ad parietem in circuitu quas
 homies occulte solent facere et ait do
 min?. Ista aut manifesta erūt tempe
 mortis et in iudicio que modo occul
 ta sunt in mundo. Ita spūaliter per

Sermo.

parietem que occultat in domo nota ipochritam qui a parietibus hominibus bonus et quasi semper sit tristis pro desiderio eternorum. cum tamen hoc facit pro lucro mundanorum. Sed cum venerit mors et percutit illum et perfodit parietes domus conscientie que sunt latera corporis de luto pessimo. sed foris dealbati per simulationem sanctitatis et virtutis unde ait petrus ad symonem magnum: et dicit. Percutiet te dominus paries dealbatus et tunc statim tempe mortis in die iudicii apparent abominaciones. id est mala opera et male cogitaciones que latebant ab intra. unde petrus reuenerens doctor in quodam sermone ait ipochritis. Est subtile malum secretum virus tinea sanctitatis. tristans coram hominibus pro terreno lucro ideo tristabunt coram deo angelis et electis pro eterno damno. ergo quo ad thema Vos vero tristabimini sed tristitia vestra vertetur in gaudium mulier cum parit tristitiam habet.

Dominica tertia post pascha
Sermo. xxxij.

Quoniam venerit ille arguet mundum Iohanni. Nota quod qui vult alium arguere debet quattuor considerare. Primo quod ille quem vult arguere sit arguendus. Unde Augustinus. Si me arguis et non sum culpabilis te ipsum ledis. Secundo quod qui vult arguere non sit redarguendus. unde ait Boetius. Pudor est doctori discipulum arguere quoniam culpa redarguit ipsum unde ait poeta. Tunc alios culpa cum tu fueris sine culpa. Tercio debet considerare tempus. nam quoniam vellet aliquis

xxxij.

alium arguere coram omni populo. et ipsum confundere non esset bona redargutio ideo ait dominus. Si peccauerit frater tuus in te corripe eum inter te et ipsum solum. si audierit te lucratus es eum. si te non audierit quod dimittat adhibe duos vel tres. et si adhuc non audierit sit tibi quasi ethnicus et paganus. Quarto debet considerare mores persone quem vult arguere. nam multi sunt quoniam arguitur peiores efficiunt. sicut alexander rex multos occidit qui ipsum arguebant tandem quidam philosophus ipsum multum subtiliter arguebat. unde bonos mores ab eo capiebat. Sic patet de nerone imperatore qui suum doctorem senecam occidit eo quod ipsum de malicia sua arguebat. Sed ipse bene poterat arguere et bene potest arguere in iudicio quod fuit et est sine redargutione. unde ait petrus. Qui peccatum non fecit nec est inuentus dolus. Item bene potest arguere quod peccator arguendus est in multis. Sic ipse bene considerat tempus quoniam debet arguere. ipse multis hic parit quos in die iudicii acriter arguet. Item ipse subtiliter arguit. nam aliquos per infirmitatem ut emendent. aliquos per aduersitatem ut ipsum cognoscant. aliquos per iram diuini et iudicii et rigoris. Ideo ait David postquam peccauit. Domine non in furore tuo arguas me. Sic Job dicit. Quis mihi hoc tribuat ut in inferno protegas me donec pertransit furor tuus. et hec patent in euangelio. Dixit iesus discipulis suis. Vado ad eum qui me misit et nemo ex vobis interrogat me quomodo vadis. sed quod hec locutus sum vobis tristitia impleuit cor vestrum. sed ego veritatem dico vobis expedit vobis ut ego vadam. Si enim non abiero para

elitus nō veniet ad vos. Si autē abie
romittam vobis eum. et cū venerit
ille arguet mundū de peccato de in/
sticia et de iudicio. de peccato quidē
q̄ nō credunt i me. de iusticia vero
q̄ ad patrem vado et iam nō videbi
tis me. de iudicio autē q̄ princeps id
est dyabolus iā iudicatus est. Adhuc
multa habeo vobis dicere. sed nō po
testis portare modo: i. retinere. Cum
autē venerit ille spūs veritatis doce/
bit vos omnē veritatem. Non enim
loquet a semetipso sed quecūq̄ audi/
et a patre et me loquetur. et que ven
tura sunt annūciabit vobis. i. me cla
rificabit et manifestabit q̄ de me acci
piet et annūciabit vobis. Ad thema.
Cum venerit ille arguet mundū. per
mundū intelligit homo. nam sic mū/
dus maior constitutus est de quattuor
elementis. videlicet de terra igne ae/
re et aqua. ita homo q̄ dicitur minor mun
dus. nam caro que est in hoīe et ossa
sunt de terra sanguis de aqua. et anhe
litus vel spiramen ē de aere: calor na
turalis de igne. ergo mundū arguet.
id est hominē mundum scz minorem.
Arguet autē hominē a quattuor q̄ tan
gunt in hoc euangelio. Primo i deū
nō credentes vt ipse dicit. Quia non
credunt in me rē. Secūdo peccatum
cōmittentes q̄ de peccato rē. Tercio
iusticiam non sectantes q̄ de iusticia:
Quarto iudiciū nō timētes. Primo
dico q̄ deus arguet acriter in eū non
credētes. vnde arguit duos discipu
los in via ambulantes. Luc. vlti. O
stulti et tardi corde ad credendum in
his que scripta sunt. Fides autē est vi
ta anime. nam videm⁹ q̄ arbores in
hieme moriunt. in estate p̄ calore so/

lis reuiviscūt. ita anima quāuis vivit in
corpore tamen quōdiu est sine fide mor
tua est sicut arbor i hieme. sed quādo
fides venit in corda hominū non cre
dentiū incipiunt reuiviscere. vt dicit
Jacob⁹. Fides sine operib⁹ mortua
est igit̄ illa que credimus de xp̄o fide
teneamus et ope impleamus Si em̄
credo q̄ xp̄c fuit humilis et ego sum
supbus quid prodest mihi sua humili
tas: si ego credo q̄ xp̄c fuit pi⁹ et ego
sum auarus quid prodest mihi sua pie
tas certe nihil. si ego credo q̄ xp̄c fuit
misericos et ego nulli misereor. quid
mihi prodest sua misericordia. certe ni
hil. si ego credo q̄ xp̄c fuit castus et
ego luxuriosus. quid mihi prodest sua
castitas certe nihil. si ego credo q̄ xp̄c
fuit mansuetus et ego iracūndus quid
mihi prodest sua mansuetudo certe nihil
et ideo ait Apl⁹ ad Heb. 2. Sine fide
bonorū operū impossibile est placere
deo. ideo fides est vita anime. Item
fides est lux anime: vnde videm⁹ q̄
aliquis poneret quattuor pelues. de
quaduplici materia. vnam de auro
aliam de argēto terciā de ferro quar
tam de plumbo. in illud autē q̄ simili⁹
soli est sol respundet. Moraliter per
plumbeā peluem nota cor hoīs quod
cito recedit et p̄ paucum tps credit.
p̄ peluem ferream nota cor hoīs indu
ratum qd̄ omnino credere nō vult p̄
peluem argenteam nota cor hominis
qd̄ habet fidem i verbis et nō in ope
ribus sed p̄ peluem auream nota cor
homis in fide vera cū auro dilectōis
ornatū et illud magis opat̄ grā spūs
sancti. q̄ vnūqd̄q̄ applaudit suo sili.
dicit Aristot. Item fides est miracloz
operatiua vñ legim⁹ q̄ beat⁹ petrus

Sermo.

fuit in nauī et vidit dñm ī mari ambu-
lantem et misit se tota fide in mare et
ambulauit supra mare sed standē du-
bitauit et ī mari merus est vsq; ad os
et dñs manus sibi porrexit et extraxit
eum supra. et ait petrus. Dñe vis
me sic perire in mare. et respondit do-
minus et ipm arguebat dicens: No-
dice fidei quare dubitasti. Ideo debe-
mus habere rectā fidem ne veniens
dñs redarguat nos acriter sicut iude
os incredulos quibus ait Math. Si
mibi nō vultis credere credite operi-
bus que ego facio. ex quo nō credidi-
stis operibus nec mihi. ideo in potesta-
te dyaboli estis. Secūdo dico q; xpc
vult arguere peccatū cōmittentes in
quo deū sunt negantes. Tñ ait apls.
Vlrgue obsecra increpa peccatorē in
omni paciencia et doctrina vt pecca-
rum dimittat. Quā dñs redarguit caus
valde acriter eo q; fratrem suum occi-
dit et ipm maledixit in arguēdo. Itē
redarguit valde acriter in paradiso
qñ dixit adam vbi es. qñtomagis re-
darguit hoīem qui deū relinquit ⁊ de-
um creatorem suū negat. ⁊ hoc etiam
facit peccator p peccatū mortale. sic
legimus de romanis q; depingebant
peccatū mortale ad imaginē homis
que erat valde horribilis disposita.
Circā quā stabant quattuor imagines
Una imago supra caput et erat hec
imago dei ad quā ait. Deū meū nega-
ui heu mihi q; natus sum dño dexterā
stetit imago. pulcerzimi hoīs ad quā
ait. Dignitatem humane condiciōis
nō cognoui. ve mihi q; natus sum ad
imaginē circa sinistram ⁊ hec erat ima-
go dyaboli ad quā ait. Omagiū dya-
bolo feci heu mihi q; natus sum: In/

Itē.

fra infernus aperiens os suū et expe-
ctans ad deuorandū ad modū draco-
nis. Ita ad ppositum quare sic depin-
gebant romani certe ad nostram do-
ctrinam. Nam cū peccator cū pecca-
tis mortalibus deū negauit semp tre-
met. Nam nabuchodonosor deū ne-
gauit q; nō esset deus. et ipm arguit
deus q; tanq; bos senū comedit: Ju-
das deū negauit qñ ipm vendidit. ideo
se suspendit. ego deū meū negauit ait
ad imaginem sup ipm ad imaginem
dyaboli iuxta sinistram omagiū dya-
bolo feci. Nam videmus q; homo fa-
cit omagiū alicuius dñi q; iurat sibi q;
in omnibus velit sūus esse et suū velle
pfficere et sub dño suo militare. ita fa-
cit peccator quot peccata cōmisit tot
omagia fecit. Nam p peccatū supbie
dyabolo omagium facit. qñuis hō vi-
uit in mūdo tñ militat in dyaboli do-
minio. Itē p peccatum luxurie facit
omagiū dyabolo q; ipse princeps te-
nebzarū habet sup illos dominū qui
ambulant in tenebris. Item aliqui p
inuidiā q; ait Sapientis Inuidia dya-
boli mors intrauit in orbem terrarū.
ideo imago dyaboli a sinistris. imago
a dextris hoīs puleri. q; omnis digni-
tas que est sine peccato ad plenū nō
pōt exprimi. nam ipse est dei sedes. et
ideo ait ad dignitatē humanitatis nō
attendi viuere. Quarta imago infra
q; infernus expectat talem peccatorē
deū negantem. qñuis misericordia di
expectat cōuersiōez q; ait Nolo mor-
tem peccatoris. q; ait infernus expe-
ctat ait ysa. Infernus dilatauit aiām
meā ideo multos redarguit p pphētā
Nisi cōuersi fueritis nūc su plicando
vibrabit gladium suū ⁊c. in Lanticis.

Sermo

Veni amica mea. Tercio christus arguet mundum de iusticia quam non timuerunt. nam prelati quibus commissa est iusticia correctionis ita corrigant eum in mansuetudine vt ait Sapiens. Noli esse sicut leo opprimens nam leo est animal fortissimum et audax vt dicit Isidorus ad nullius paruebit occursum. tamen aliquando dimittit suam ferocitatem. ita iudex vel prelati quibus commissa est iusticia arguendi. nam malis et obstinatis debet esse sicut leo: non tamen contra personam sed contra vicia. vnde Seneca. Iudex prelati punit peccatum vt non pereat homo. optima res peccata per viam iusticie extirpare et tamen debet semper in compatiendo habere. vnde legimus figuram Iudicum. xiiij. qd sampson fortissimus trahebat per vineam et occurrebat ei leo volens ipsum occidere. sed ipse resistebat et vicit leonem et occidit eum postea egressus inuenit mel in ore leonis et comedit et vicit inimicos suos. et de melle dedit socijs et ait in enigmate. De comedente exiit cibus de forti egressa est dulcedo. Ita spiritualiter subditus volens se erigere contra deum contra precepta dei contra prelatum debet prelati ei resistere et vincere sicut sampson vincit leonem et ipsum corrigere per viam iusticie et sic de alijs exemplum et cum sampson inuenit mel in ore leonis et comedit. ita etiam debet subditus se humiliare contra suum superiorem vt inueniat mel id est dulcedinem correctionis. vnde ait Gregorius. Correctio superbi licet in se sit bona ad sanandas ani-

Tricij

mas per viam iusticie ne deus arguet per viam iusticie. tamen semper debet dulcorari per misericordiam. vnde in ps. Misericordiam et iusticiam cantabo tibi domine. Quarto arguet dominus deus hominem de iudicio qd non timuit. vnde ait in ps. Arguam et statuiam contra faciem tuam in extremo iudicio. in quolibet iudicio temporalis quatuor vel quinque debet esse persone. Prima persona debet esse iudex. secunda est actor. tertia est reus. quarta sunt testes. quinta est tortor. ita vult dominus facere in iudicio. nam ipse christus vult esse iudex sicut ipse ait in euangelio Iohannis. Pater non iudicat quemquam. sed dedit iudicium in manus filij. testes sunt angeli sic dicit Hieronimus. qd angeli sunt presentes vt sint testes actuum nostrorum. actores autem propria peccata que peccator commisit et per penitentiam non desinit sicut dicit Bernardus. Peccator cum moritur secum portat sua peccata et dicunt peccata. Opera tua sumus non te derelinquimus sed ad iudicium tecum pergemus. reus est ipse peccator ad quem potest fugere in illa extrema necessitate. nam dicit illud Regum. iij. Ipsi montes nolunt recipere fugam nostram tortores sunt demones. vnde ait dominus in euangelio Mathei. Tradidit eum tortoribus quousque redderet vniuersum debitum. huius legimus figuram in li. Numeri. xxiij. dixit dominus ad moysen. Elige tibi. xij. viros armatos et vicioscete contra insidiatos qui videbant mala signa et tamen me timere nolunt. et moyses elegit. xij. viros perfectos in armis

176

Psall: 100

Mathej: capite: 18.

b. 12

Sermo.

qui transibant ante populum ad pu-
gnandum et occidit omnes reges eo-
rum et multi ceciderunt qui deum ti-
mere noluerunt. Ita moraliter pater
dicit ad filium suum id est ad iesum.
Elige tibi. xij. viros perfectos. i. duo
decim apostolos vt itent tecum in iu-
dicio vt patz in ps. **G**ladij ancipites
in manibus eorum ad faciendam vni-
dictam in nationibus qui iudicium
non timuerunt et tunc occidit insidi-
antes id est peccatores et reges eorum
p damnatione. vnde dicitur **M**ach.
Ite maledicti i ignem eternum ergo
ad thema: **C**um venerit ille arguet
homies de infidelitate q credere no-
luerunt. de peccato q non doluerunt.
de iusticia q non timuerunt. de extremo
iudicio q non timuerunt etc.

Dominica quarta vocē io-
hannis. **S**ermo. xxxij.

Huius a patre et veni in mun-
dum **J**oh. vi. **N**ota q tria
sunt que hoies et specialiter
pncipes faciunt gratiosos: **P**rimū est
magna pietas. exemplū de rege alex-
andro magno de quo dicit in li. **M**ach.
qui erat largus et pius et dimisit et de-
dit alijs qui eum petebant **S**ecūm est
magna nobilitas exemplū d illo quē
misit ioab vt absolon filiū regis occi-
deret. respondit. **S**i appenderes mil-
le argenteos i manu mea nō mitterē
manū in filium regis ppter nobilitatē
Eccelesiastici. **B**eata est terra cui rex
nobilis est. **T**ercium est sapientia. vnde
legim⁹ **R**egū. iij. q vniversa terra de-
sideravit videre faciem regis ut audiret

Sermo.

sapientia eius. **D**ec tria fuerunt in iesu
xpo dño nostro **F**uit sapiēs. vñ **A**po-
stolus. **I**n eo sunt reconditi oēs the-
sauri sapientie. **F**uit nobilis quia d cor-
de paterno exiuit in vterū vginis. iō
filius altissimi vocabit ait angel⁹ ad
mariam: **F**uit pius qz gratiā distribu-
it omibus penitētib⁹ de pietate de sa-
pientia et de nobilitate ei⁹ commendat⁹
in hoc euangelio. **D**ixit iesus disci-
pulis suis. **A**men amē dico vobis. i.
vere. **S**i quid petieritis patrem i no-
mine meo dabit vobis. **E**t qz modo
non petistis quicqz in nomine meo pe-
tite et accipietis videlicet vt gaudiū
vestrum plenum sit. **N**ec in prouer-
bijs id est obscuris verbis locut⁹ sum
vobis. venit hora cum iam non in p-
uerbijs loquar vobis sed palā de pa-
tre annuntiabo vobis. illo die in no-
mine meo petetis et non dico vobis.
qz ego rogabo patrem meū pro vo-
bis. **I**pe eīn pater amat vos qz vos
me amastis et credidistis quia a deo
exiui. exiui a patre et veni in mundū.
iterum relinquo mūdum et vado ad
patrem. dicunt ei discipuli. **A**cce nūc
palam loqueris et prouerbium nul-
lum dicis. nunc scimus quia scis om-
nia et non est opus vt quis te inter-
roget. in hoc credimus quia a deo ex-
isti et sic patet sua pietas ibi. petite et
accipietis. sua sapientia in hoc q dici-
tur. nunc scimus quia omnia scis. sua
nobilitas ibi. exiui a patre et veni in
mundum. **N**ota q xpc exiuit a patre
quatuor modis ppter quatuor causas.
Primo aliter exiuit a patre nō pedū
gressu. sed sicut ros de celo in herbā
ad dulcorandum. exiuit a patre sicut

riuius de fonte ad terram humectā
dam exiit a patre sicut splendor a so
le ad terram illuminandam. Primo
ebullitus exiit a patre sicut ros de ce
lo in herbam ad dulcorandum. vnde
propheta **Isa.** **D**iu ante exitum eius
clamauit desiderādo. **Rozate celi de
super.** **Ros** enim habet quatuor pro
prietates bonas. **Prima** proprietas
quia sanat superfluos humores quia
dicunt naturales magistri. **S**i ros nō
caderet superflui humores tempore
estiuāli ascenderēt et aerem inficerēt
sed ros temperat. idō apotecarij vti
tur roze propter lepram, huius legi/
mus figuram. **iiij. Regum.** q̄ leprosi
aliqui fuerunt expulsi sed intrabant
quoddam castrum et de nocte cecidit
ros quo se lauabant et mundati sunt
ideo nos fueramus leprosi in anima
propter peccata primorū parentum
et ergo christus exiit a patre velut
ros de celo vt sanaret. ait anima de/
uota in **Canti.** **L**aput plenum est ro/
re. cincinnati pleni sunt guttis. **S**ecun
da proprietas rozis est quia refrigerat.
vnde illud tempus quo ros cadit in
estatem est frigidum d̄ mane propter
rozem. idō dicunt naturales magistri
q̄ in conchis marinis albis iuxta ma
re generantur margarite de roze me
diante v̄eto aquilonari. idō ait **Job**
Nōne ardorem refrigerat ros. et iste
margarite valent contra caducū mor
bum que dicuntur vniones. ita xp̄us
exiit vt nos p̄seruaret a casu morta/
lis peccati. quia ros celi in vtero vir/
ginis velut alba concha fact⁹ est hō:
Tercia proprietas rozis quia pascit.
vnde oues libentius pascuntur i mō
tibus vbi ipse ros frequēter cadit q̄

477
bene nutrit. vnde in **Ps.** **S**icut ros
hermon qui descendit in montē syon
et sic dicit **Propheta** q̄ patres antiq̄
legis solebant oues de mōte hermon
offerre ac imolare in mōte syō. q̄ ibi
erant pascua pulera p̄pter rozem ce/
lestem. **I**tem quomodo ros hermon
descendit in montem require in sc̄da
dñica post epiphaniā: **I**tem pisces
pascunt in aquis de roze celi vt vide
mus aperte. aperiunt os suum et ca/
piunt rozem. **I**tem pulli coruorum
pascuntur de roze q̄d̄iu non habent
nigras plumas sicut dicitur in **Ps.**
Qui dat iumentis escam ipsorum et
pullis coruorum inuocantibus eum.
Exiit igitur vt nos pasceret. itē cū
roze cecidit manna patribus in deser
to. ita exiit cum roze celi christus vt
nos pasceret pane angelico. vnde ait
Iohannis. **E**go sum panis viuus qui
de celo descendi ergo exiit vt ros.
Quarta proprietas rozis ē quia dul
corat. vnde apes colligentes mel de
floribus vbi ros cadit dulcius est. vnde
de **Gregorius.** **S**icut apes in flore.
ita christus in casta mente. et sic patet
q̄ xp̄s a patre exiit velut ros de ce/
loze. **S**ecundo christ⁹ exiit a patre
et venit in mundū sic riuius a fonte
ad terrā irrigandā. videmus nāq̄ q̄
terra non potest facere fructū sine aq̄
idō ait **Dauid.** **T**erra mea sic terra sine
aq̄. q̄ sicut terra non facit fructū sine
aq̄ ita aia hominis nō potuit facere fru
ctū meritorū nisi xp̄c exieret a patre
et irrigaret aiaz suā misericordia et gr̄a
hui⁹ legim⁹ figurā. **iiij. Regum.** q̄ ari
ditas erat in terra eo q̄ nō pluit in tri
bus ānis et mētib⁹ sex q̄ multi hoies
mortui sunt fame. ascendit helias mōtē
b .ij.

Sermo:

et adorauit septies et descendit imber
de celo et irrigauit totam terrā. Ita
mor aliter ante exitum christi ad mun
dum terra id est homo de terra erat
aridus in anima. ideo petiuit *Isa.* Ro
rate celi desuper et nubes pluant iu/
stum. aperiatur terra et germinet sal
uator: em Sed sancti patres ab adam
vsq; ad noe. a noe vsq; abraam. ab a
braam vsq; ad moysen. a moysen vsq;
ad prophetas. a prophetis vsq; ad
dauid. a dauid vsq; ad xpm. et sic sep
ties orauit vt xps mitteret pluuiam
super terram de celo gratie sue et mis
ericordie. et pater exaudiuit eos et
misit. et sic christus exiit a patre et ir
rigauit mundum. vnde ait in ps. *Lō*
crescat vt pluuiā doctria mea vt ros
fluat eloquium meum. et ideo ait Jo
hannes in euangelio. In die festiuita
tis magne stabat iesus et clamabat.
Si quis sitit veniat et bibat: ei de vē
tre eius fluent aque viue quatuor ri
uuli sicut de fonte paradisi fluunt. sic
legimus in *Genesi.* qd de fonte paradi
si fluunt quatuor flumina ad irrigan
dum quatuor regiones. vn^o per egi
ptum alius per terram euilash terci^o
per arabiam quartus per ethiopiam
ita de christo tanq; de fonte paradisi
secundi sancte ecclesie exeūt quatuor
flumina sanctorum euangelistarū sci
licet mathei luce marci et iohannis.
Nam matheus dicit de christi humili
tate. iohānes de christi deitate. lucas
xpm pro nobis immolatum. marcus
dicit xpm nos a mortuis resuscitasse:
ideo ista quatuor flumina d fonte pa
radisi christi quatuor euangelistarum
irrigauerunt totam terrā. ideo exiit
a patre in mūdum sicut riuulus a fon

• xxxij.

te ad terram irrigandam. Tertio exi
uit xps in mūdū sicut verbū ab ore
hominib⁹ p^odicandum. vnde ait pro
pheta. Misit verbum suū et sanauit
eos de interitu eorum. Christus em
per suam p^odicacionem multos eripu
it de interitu eterne damnatiōis. Iua
predicatio verbi fuit verbum patris
sicut quando aliquis mittit nuncium
vt magnus p^oncipis. tunc illud ver
bum quod nuncius loquitur non est
nuncij sed p^oncipis qui misit illū. ita
verbum predicacionis christi. vnde
ait in euangelio. Mea doctrina non
est mea sed eius qui misit me patris d
cuius ore p^odicauit vobis regnū ce
lorum. vnde sonus verbi christi est q
si sonus leonis rugientis ppter pecca
torum conuersionem. vnde *Iohes i*
Apocalipsi. iiii. Et idi inquit iohānes
verbum patris quasi angelum forte
descendentē de celo amictum nube et
iris in capite. pedes eius velut colū
na ignis. et dextrum pedem posuit su
per mare. sinistrū super terram et cla
mauit quēadmodum leo cum rugit.
et ad vocem eius sunt congregate
omnes creature. Ita moraliter ver
bum patris est xps qui exiit d pater
na voluntate qsi angelus magni p^olitij
fortis et potens est *Isa.* Ipse angelus
magni p^olitij fortis et potens dñs po
tens in plio. amictus nube id est car
ne alba de purissima virgine sumpta.
Isa. Descendit dñs sup nubē cādidam.
iris in capite in signū reconciliationis
humane vt patz in *Gen.* Nonā arcū
meū in nubib⁹ celi vt sit signū federis
inter me et inter terrā: pedes ei⁹ l⁹ cru
ra velut colonne ignis quia colum
ne sustentant domum vel edificium.

Item predicatio verbi dei edificium
sancte ecclesie sustentat. dextrum pe-
dem supra mare id ē penitētes quos
reduxit in amaritudine contritionis
vt ait Isa. Velut mare contritio tua
sed sinistrum super terram. Ibi sunt
frigidi in deuotione et indurati in qui-
bus non facit fructum. clamat leo cū
rugitu. dicit enim Isidorus. qd leo cū
viderit suos paruulos mortuos cla-
mat rugitō tres dies. et per clamo-
rem surgunt sui pueri. ita christus leo
de tribu iuda clamauit bina vice. sed
cū clamorem terciū fecit omnes
resurgunt. Primum clamorem fecit
in predicatione vbi clamauit in euan-
gelio Luce: Omnis arbor que non
facit fructum bonum excidetur et in
ignem mittetur. Secundum clamorē
fecit in cruce vt dicit euāgelista Uoce
magna clamauit et emisit spm̄. Tercio
clamabit i iudicio futuro et oēs resur-
gemus et sic patet qd xp̄s exiit a pa-
tre veluti verbū ab ore nobis pdicā-
do. Quarto xp̄s exiit a patre sicut
splendor a sole ad terrā illuminandam
videm⁹ pre oculis qm̄ sol retinet suū
splendorē ita qd non tangit terrā tunc
aer obscuratur terra infrigidatur vie
erunt lubrice dies tenebrosi tēpestas
dominatur et inde venit hyems: ideo
omne tempus quod erat ante xp̄i exi-
tum a patre in mundum fuit quasi hy-
ems propter quatuor causas. Primo
propter viarum lubricacionem ita qd
fuit lubrica quia anime ambulabant
ad limbum. vnde ait in ps̄. Fiant vie
eorum lubrice et tenebre. Secundo
propter frigiditatem. nam terra re-
frigitur gelu qd arbores nec terra pos-
sunt fructum producere Job vltimo

175
Posti de cuius ventre eriet glacies
et hyems. Tercio propter tempestuo-
sitate[m] aeris Job. Exterioribus egre-
ditur tempestas. Quarto ppter ope-
randi difficultatem. homo modicum
potest aliquid boni operari. Ecclesi.
Qui colligit lapides in hyeme quasi
qui edificat domum suam de impen-
sis alienis. Ita sp̄ualiter hyems erat
ante xp̄i exitum in mūdum propter
lubricitatem vie. quia nullus ita san-
ctus fuit quin oporteret ipm̄ p̄ mor-
tem viam ambulare ad limbum. Itē
propter tempestuositate[m] diuine ire
ppter peccatum ita qd multi sunt sub-
mersi. Item ppter operandi difficul-
tatem quia nulla erāt meritoria. Itē
propter frigiditatem dilectionis diu-
ne homo erat frigidus ad diligēdum
Sed venit christus a patre tanq̄ splē-
dora sole qui habet viam mundifica-
re et nobis demonstrare ad eternam
vitam. Item opera nostra meritoria
facere Item tempestatē sedare Item
terram inflammare et splendor a sole
exiens producit estatem. quia omne
tempus ab illo exitu christi est quasi
estas producens flores virtutū. hoc
considerauit anima deuota dicens in
Lanticis. Jam enim hyems transijt
imber abiit et recessit flores in terra
nostra apparuerunt. et hoc propter
splendorem diuine illuminationis qd
exiit a patre: ergo ad thema. Exiui
a patre et veni in mundum.

In diebus Rogationum.
Sermo xxxij.

b .ij.

Sermo:

Petite et dabitur vobis Lu. xvi. Nos videmus quādo aliquis homo multum eūrit et non habet cibum et non habet etiam vnde habet viuere quia ait dauid. *Is* panis cor hominis confirmat et qui tunc daret sibi vnum panē pl⁹ ipm letificaret q̄ tempore abundantie daret sibi totam domum et specialiter quando talis habet puulos. vel eius amicus venit et nihil habet tūc homo tribulatur magis ppter amicum vel paruulos q̄ de seiplo. ideo ait *ye*remias. *Paruuli* petierunt panem et erat qui frangeret eis. Ita spiritaliter christus habet in hoc mundo multos paruulos id est homines fideles in ipm credētes et specialiter paupes sunt puuli christi quoniam iporum est regnum celorum. et qui illis hic subuenit tanq̄ filijs et amicis christi et q̄e quid eis fecerit christo in propria persona facit. vnde ipse ait *Matth.* *Quod* vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Mittit ergo eos ad petendum et qui eis hic subuenit in modico in p̄senti vita magis letificat et propriam animā quam post hanc vitam vel tēpore mortis vel post mortem daret. p̄ christo daret totam domum. et ideo ait in verbo thematis. *Petite* et accipietis vt qui subuenit proximo propter deum quicquid petit pro salute anime sue impetrabit. et hoc patet in euāgelio hodierno. Dixit iesus discipulis suis parabolā hanc. Quis vestrum habet amicum et venit ad illum in nocte et dicit. *Amice* bone surge et accomoda mihi tres panes quia amicus meus venit et non habeo quod ponam ante illum et deintus rīdēs

xxxiiij.

Dicit: Jam hostium meum clausum ē et pueri mei sunt in cubili nō possum surgere. et ille pulsat perseverans et petit iterum. tandem surgit propter improbitatem et dabit illi quorquos habebat necessarios ipse bene fa. it. sed ego dico vobis. *Petite* et dabitur vobis. pulsate et aperiet vobis. querite et inuenietis. Omnis enim qui petit pro salute anime accipit. et qui querit gratiam inueniet. et aperietur porta salutis anime pulsanti per orationes et per bonas operationes Quis autem ex vobis patrem petit panem videlicet naturalem patrem pro naturali pane. nunquid dabit illi lapidem certe non. aut petit a patre piscem nunquid dabit filio petenti piscem serpentem. aut si filius a patre petit ouem nunquid dabit illi scorpionem pro oue certe non. quia est pater naturalis. Si ergo vos cum litis naturaliter mali et bene nocitis bona data vobis a deo dare filijs vestris. quantomagis pater vester celestis de celo dabit spiritum bonū gratie et veritatis. et vitam eternam p̄ hanc vitam dabit petentibus. cum ergo ad thema. *Petite* et dabitur vobis. Debemus autem petere quatuor. Primo p̄ peccatorum remissionē. vnde ait *Dauid* in ps̄ petendo. *Miserere* mihi deus secundum magnam misericordiam tuam. Secundo pro gratie infusione. Tertio pro eterna mansione. Quarto pro tribulationis liberatione. Primo dico quod vnusquisq̄ fidelis debet petere. p̄ peccati remissionē. vnde *Dauid.* *Dimnes* iniquitates meas dele petendo misericordiā.

Alexander diues. Item melius est ho-
mini dei grām habere q̄ omnem sapi-
entiam totius mūdi. ⁊ ideo multi ha-
buerunt sapientiā ⁊ non gratiam dei
ideo perierunt sicut salomon qui fuit
sapientior totius mundi. tamē p̄pter
peccatū perdidit graciā simul ⁊ sapiam.
⁊ sapientia non liberat hominē in ira
diricti iudicij. sed gracia liberat ho-
minē ⁊ secure stabit. Item melius est
homi habere grām q̄ habere longā
vitam. et ideo sancti martires p̄phete
apostoli doctores et virgines magis
eiegerunt mori et perdere vitam cor-
poralem q̄ p̄dere gratiam dei. vnde
quā eis inter duo dabatur vt vnū eli-
gerent aut mori aut ydola adorare
aut xpi gratiam negare. respōderunt
Magis eligun⁹ mori q̄ perdere gra-
ciam. ideo mortē non tulerunt quā-
do in se gratiam seuerūt. ¶ Petat igitur
homo p̄ gracia diuina q̄a gracia
diuina secūdat animā sicut pluuia ter-
ram. vnde ait Zacharias. ¶ Petite a
dño pluiam serotinā et umbrem ma-
rutinū vt terra repleatur fructib⁹. ⁊
petite pro gracia dei in p̄senti et pro
gloria in futuro vt terra aie vestre re-
pleatur fructibus bonorum operum
Item petat homo pro gracia diuina
quia dirigit hoim in viam rectā. vñ
ait Tobias senior ad filium suū. Fili-
mi in omni teinpe benedic deū ⁊ pete
ab eo vt dirigat vias tuas. Item pe-
tat pro gracia diuina quia hoim cō-
fortat. Vnde ait paulus. Gracia dei
sum id quod sum ⁊ gracia eius semp
in me manet. Tercio homo fidelis de-
bet petere non p̄ auro neq̄ pro argē-
to neq̄ pro longa vita sed p̄ eterna
mansione quia fm̄ ¶ Paulum. Nō ha-

debemus hic manentē ciuitatem sed fu-
turam inquirimus. ideo pro gaudio
superne ciuitatis petam⁹ vt dicit xpc
in euangelio. Iohis: xvi. ¶ Petite ⁊ ac-
cipietis vt gaudium vestrum plenū
sit. Huius gaudium consistit in tribus
¶ Primo in dei visione. vnde ait ¶ Ipl̄s
¶ Nunc autem videmus per speculū ⁊
in enigmate. Tunc autē in celesti gau-
dio videbim⁹ facie ad faciem in qua
facie videbim⁹ preterita p̄sencia ⁊ fu-
tura tanq̄ in speculo claritatis. ⁊ ista
facies illuminat totū celū q̄ n̄ indiget
sole neq̄ luna Secūdo cōsistit in pro-
pria beatificatione vnde ¶ Ila: Leticia
sempiterna super capita eorū gaudiū
et exultationē obtinebūt. quia corp⁹
glorificatur. et quatuor dotes in re-
surrectione accipiet ania cum corpo-
re assumpto videlicet claritatem que
splendet subtilitatem quia sicut mēs
hominis subtilis est ex parte anime iā
est in roma iam in hierusalē iam i fine
mundi. ita tunc subtile erit corpus cū
oia in illa mansione: ⁊ sic impassibili-
tatem accipiet. quia nunq̄ tunc ania
amplius pati potest vt dicit Iohis.
in ¶ Apocalipsi. Quia neq̄ clamor ne-
q̄ dolor erit vltra que primo abierūt
agilitas quia non potest includi in ali-
quo loco. et sic gaudium est plenū in
ppria beatificatione. Tercio consistit
in iocunda societate. vnde in ps̄: Ec-
ce q̄ bonum et q̄ iocundū habitare
fratres i vnum. ibi homo habitat cū
angelis in pulcritudine pacis. ibi est
sanitas sine dolore. ibi ē requies sine
labore. ibi est pax sine discordia. ibi est
gaudium sine tristitia. ibi est vita sine
morte. ergo dico q̄ debemus petere
pro eterna māsiōne. nā in ista māsiōne

Sermo:

presenti est discordia abique pace mors sine
vita tristitia sine gaudio labor absque
requie ac infirmitas continua sine sa-
nitate: Quarto dico quod debemus pe-
tere pro tribulationum liberatione quia
ecclesia diuersimode tribulatur nunc per
famen nunc per pestilentiam nunc per
guerras. ideo sancti patres illas roga-
tiones bina vice instituerunt in anno.
primo in die marci et hec oratio
maior eo quod beatus gregorius papa in
roma primo instituit propter magnam cau-
sam. Nam in die pasche homines
communicabant et immediate ad peccata
pristina redibant. propter quod deus mi-
ser magnam plagam. Nam quando sternuta-
bant. id est prouultum vel ossitabant. id est ge-
nendum moriebantur. propter quod quando
aliquis sternutabat alius hoc videns
dixit. Deus adiuuet te. ideo beatus
gregorius in die marci instituit ut ho-
mines ieiunarent et orarent et cum cru-
cibus domini et vexillis orando circumiret
Et post processio fuit facta vidit in ca-
stro tyberim angelum stantem cum
gladio cruentato quem in vaginam mi-
ser in signum cessationis istius plage.
Secunda ratio gratie que fit in istis
diebus fuit instituta in vicina que est
ciuitas in austria wenne in ostereich
Nam ibi fuit magna plaga circa istum
tempus. quia terremotus sepe venit et
multe domus corruerunt. Item gran-
do frumenta sepe destruxit. item mul-
torum demonum clamor horribilis audi-
ebatur in aere. item aliquando demo-
nes intrabant lupos et multos homines
necauerunt. Sed mamertus episcopus illi-
us regionis et ciuitatis mandauit ro-
gavit et instituit hos tres dies ieiuna-
re et orare et processiones cum crucibus

xxxv.

et vexillis circumire et statim cessauit
plaga illa in his processionibus portant
cruces. per vexillis sicut in antiqua lege
quando populus domini debebat pugnare et ini-
micos fugare acceperunt vexilla et tu-
bas contra plagas ut demones audiatur
et fugiant. et cantus significat cantum
angelorum videlicet Sancte deus san-
cte fortis sancte immortalis. et iste can-
tus fuit ab angelis reuelatus et doctus
vnde dicit Iohannes Damascenus. Cum
apud ciuitatem constantinopolim proces-
sio istius diebus fieret quidam scolaris iu-
uenis dimedio populi extra processio-
nem per angelos in celum ductus est et
angeli docuerunt iuuenem cantum istum
quem cantant scolares in ista proces-
sione videlicet Sancte deus sancte for-
tis sancte immortalis. deinde rediens
iuuenis cantauit ac alios docuit et sic
omnis tribulatio cessauit. Sed tamen ho-
die multi sunt in processione istis qui
vertunt hoc in risum et iocum. ideo
deus heu plagat mundum. Petamus
igitur deuote pro his quatuor scilicet pro
peccata in remissione per gratie infusione
per eterni gaudij mansionem per temporalis tri-
bulationis cessationem. ergo ad thema
Petite et dabitur vobis. Quod nobis
prestare debet.

In ascensione domini
Sermo xxxv.

Sumptus est iesus in celum
sedet adextris dei. Marci.
xvi. Aristoteles dicit quod omne
graue deorsum et omne leue sursum
et tamen graue non potest supra eleua-
ri nisi mediante instrumento: Quatuor
autem sunt instrumenta per que graue

sursum eleuatur. Primum est virtus inferior vt radix in terra que tanquam cum instrumento eleuat arbores in altum. Secundum est virtus superior actiua vt sol attrahit humores de terra in altum Tercium est virtus interior expulsiua vt patet de fontibus qui cadunt de alto. Nam quando aqua vadit in meatu compresse per carnalia. ex vi interiori exprimit aquam in altum. Quartum est virtus exterior promouitiua vt mediante scala ascendit homo in altum. vel mediante instrumento ducit aliquid quod graue in altum vt lignum vel lapidem. Ita specialiter Christus habuit quatuor virtutes mediatis quibus corpus eius glorificatum est hodie eleuatum. Nam primo habuit humilitatem que tanquam radix arbores eleuat. ita virtus humilitatis quia se humiliat ita meruit exaltari. Secundo habuit pietatem tanquam virtutem attractiuam quia sua pietas traxit eum ad nostram necessitatem ideo retraxit corpus passum et clarificatum in altum. Tercio habuit misericordiam que tanquam virtus exterior promouitiua traxit eum ad patrem. vnde Apollonius Non ex operibus iusticie que fecimus nos sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit. et sicut detraxit ad nos ita retracta summatio operis retraxit ad patrem Quarto habuit deitatis potentiam que tanquam superior attraxit. Nam videmus quod vniuersum quod tendit ad suum principium: sicut aqua non quiescit sed fluit semper donec venerit in mare quod est principium omnium aquarum et de eo exiuit. ita deitas Christi corpus glorificatum attraxit sicut radius solaris humores de terra et sic mediante propria potestate secundum deitatem ascen-

dit. Nullus enim potest propria virtute ascendere vt angeli ascendunt per virtutem deitatis anime mediante auxilio angelorum. vnde dicit Apollonius ad Corinthios. Ipse est qui ascendit supra celos vt adimpleret omnia. ipse ait in euangelio. Ioh. Si exaltatus fuero videlicet tunc omnia traham ad me mediante deitate et quomodo hoc facit et ascendit patet in euangelio hodierno Mar. xvi. Recumbentibus vnde cum discipulis in domo vbi cenabat cum eo qui voluit ire in montem. apparuit illis Iesus et exprobrauit infidelitatem eorum et duriciam cordis quia his scilicet qui viderant ipsum et dixerunt eum resurrexisse a mortuis ipsi non crediderunt. et dixit eis. Ite in vniuersum mundum predicare euangelium omni creature. id est homini qui est dominus omnium creaturarum. Qui crediderit et baptisatus fuerit saluus erit. qui vero non crediderit condemnabitur. Signa autem eos qui crediderint quod possunt facere hec sequenter. in nomine meo demonia eijcient. Linguis loquentur nouis. serpentes tollent: et si quid mortiferum biberint nihil eis nocet. super egros manus imponet et bene habebunt. et dominus quidem Iesus postquam locutus est eis iussit eos ire in montem oliueti et ibi coram eis assumptus est in celum et sedet a dextris dei patris. et ecce duo angeli steterunt iuxta illos in vestibus albis qui dixerunt Viri galilei quid statis aspicientes in celum. Quarto veniet quemadmodum vidistis eum ascendentem in celum. Tunc apostoli ibant et vbi que predicabant et baptisabant populum domino cooperante et spiritu sancto confirmante sequentibus signis. quia signa que fiebant predicatione

firmabant. Quo ad thema: Assumptus est in celum sed et ad dextram dei patris omnipotentis. Nota quod in celum assumptus est Iesus pro ipsius deitatis potentiam. et hoc propter quatuor causas. Prima est ut angelicam ruinam restauraret. id est repararet. scilicet ut nos patri reconciliaret. tercio ut viam nobis manifestaret. quarto ut nobis gratiam miseraret. Primo dico quod Iesus hodie ascendit ut angelicam ruinam repararet. unde in psalmo. Iudicabit nationes et implebit ruinas. huius legimus figuram Josue. xiiij. Josue cum omni populo filiorum israel transiit iordanem et subvertit regna inimicorum suorum et diuisit eis terram in siniculo distributionis. Nam tribus tribubus reliquit superiorem partem terre ad orientem et hec fuit pulchrior et secundior. et iste tres tribus illam retinuerunt propter nobilitatem. sed aliam terram infra diuisit nouem tribubus et hanc terram possiderunt in pace et in multitudine maxima et dominus eorum protector fuit. Ita spiritualiter Christus dominus noster transiit iordanem nostre mortalitatis et ibi destruxit regnum inimicorum suorum videlicet demonum. unde in sua resurrectione ait illud psalms: Tollite portas principes vestras et introibit rex glorie et dixerunt. Dominus fortis et potens. et sic portas ereas et vectes ferreos cofregit. et deduxit populum captiuum de egipto tenebrarum et reduxit eos pro iordanem omnia tribulationis in terram promissionis glorie. et nouem tribubus diuisit terram inferiorum. et terram promissionis superiorem possiderunt tres persone videlicet pater in diuinis filius in humani

tate deus et homo sedes a dextris patris filij et spiritus sancti et ipse est ab utroque procedens. sed illas nouem tribus que duxit secum diuisit in nouem ordines angelorum secundum quod una facta fuit. Prima tribus fuit chorus apostolorum et illis obtinuit locum superiorem chori angelorum qui dicitur seraphim. nam iste chorus infamatus est diuino amore quod aliud cogitare non potuit nec loqui nisi solum de deo. et sic apostoli talem locum cum illis in terra illa promissionis acceperunt infamati erant in diuino amore. unde ait scriptura. Quis nos separabit a caritate christi. scilicet quod neque mors neque vita neque fames neque gladius. Secunda tribus fuit ordo prophetarum quibus diuisit secundam terram promissionis: id est chorus angelorum qui dicitur cherubin. nam iste chorus habet plenitudinem scientie diuine et sic sancti prophete qui futura pre-dixerunt. et dominus loquebatur ipsis tanquam amicis. et ideo cum eos redemit de limbo secum duxit. et in iordanem secundum cherubin partem diuisit. Tercia tribus fuit ordo patriarcharum et illis diuisit partem in tercio choro a summo qui dicitur throni. nam in illo sedet deus iudicia discernendo. sic sancti patriarche aliud mandatum non habuerunt. nisi declina a malo et fac bonum et ipsi secundum iudicium rationis faciebant omnia bona et vitabant omnia mala. ergo acceperunt partem inter angelos tercij chori. Quarta tribus fuit sanctorum martium que accipiebant quartam partem quarti chori que dicitur dominatioes quia sicut ille chorus dominatur super choros inferiores et vincunt demones. ita sancti martires vicerunt propria corpora et propter deum tradiderunt ad supplicia

ideo p̄ fidem vicerunt regna ⁊ quartam sorte acceperunt in diuisione eterna. Quinta tribus fuit sanctorum doctorum qui suis documentis mundum illuminabant et obstinatos et errantes in viam veritatis deducebant acceperunt sortem inter chorum angelorum qui dicuntur potestatum. Sexta tribus fuit sanctorum confessorum qui propter deum propria corpora crucifixerunt et in maxima abstinentia vixerunt ut beatus benedictus beatus franciscus qui sepe exiit vestimenta ⁊ nudus per rubum spinosum se transiit quod totum corpus sanguineum apparuit et sanctus bernhardus et multi alii confessores et sanctus anthonius et sanctus paulus et isti acceperunt sortem inter chorum angelorum qui dicuntur principatus. Septima tribus fuit sanctorum heremitarum qui mundum contemnentes in heremo habitantes et isti accipiunt sortem inter septimum chorum qui dicuntur virtutes qui suis virtutibus et orationibus promeruerunt illam sortem. Octava tribus fuit sanctarum virginum que suis meritis propter castitatem sui corporis ⁊ cordis ut sancta katherina ⁊ sancta barbara obtinuerunt octauum chorum in terra promissionis eterne qui chorus dicitur archangeli qui habent officium custodire ciuitates. ita iste sancte virgines custodiebant ciuitates sui corporis ab omni immundicia. Nonna tribus est coniugarum et viduarum que accipiunt sortem inter chorum angelorum qui dicuntur angeli qui mittuntur ad custodiendum homines ⁊ deducendum ad bonum. sic ipsi deduxerunt seipsos et eorum pueros et proximos ideo accipiunt partem secundam dignitatem

tem ⁊ quis vnus chor⁹ est excellior altero tamen de sorte sua vnusquisque contentatur: et ideo dico quod xpc̄ hodie vult ascendere ut adimpleret ruinas angelorum. collocaret. et diuideret terram promissionis secundum dignitatem. Secundo christus voluit hodie ascendere ut nos patri reconciliaret quia ut dicit apostolus. Longe eram a deo propter peccata nostra. sed prope facti sumus propter filium eius iesum qui est propitiatio nostra ad patrem. Huius legitur figuram quod erat quidam magnus rex habens duos filios quorum vnus offendit patrem ideo missus est in exilium. sed venit frater ⁊ compatiebatur fratri suo. misericordia motus venit ad ipsum in exilium et fecit sibi nigrum clipeum et arma nigra assumpsit et pugnavit pro fratre et hostem vicit et post triumphum fecit sibi clipeum album ⁊ alba arma auro decorata in signum victorie et leticie et fratrem expulsus patri representauit cum omni hereditate sua ⁊ redeunte filio omnes serui occurrebant ipsis cum hymnis et canticis ⁊ ipsum laudabant. Ita spiritualiter rex diues est deus pater qui habuit duos filios xpm iesum et hominem in paradiso. sed secundus filius scilicet homo offendit patrem. ⁊ ideo alius filius scilicet xpc̄ filius dei viui misericordia motus transiit se in exilium assumens nigra arma. id est corpus humile ⁊ pugnavit pro nobis et superauit hostem ac cum fratre et omni familia videlicet cum adam et eua et cum omni progenie ad patrem remeavit: ⁊ tunc in signum victorie accepit alba arma auro decorata quoniam corpus gloriosum assumpsit ⁊ fratrem suum patri reconciliavit et ideo serui patris occurrunt

et cum leticia. unde auqui admiratio
dixerunt hodie. Quis est iste qui ve-
nit de eodem. de exilio. alij dixerunt
Iste formosus est in stola sua gradicus
id est veniens in multitudine. ideo a-
scendit hodie ut nos homines recon-
siliaret patri. Tercio ascendit xps do-
minus hodie ut nobis viam manifes-
taret. unde ps. Notas mihi fecisti
vias vite quia ante ipsum nobis erat
ignota. huius legimus figuram Beñ
xxviij. Jacob patriarcha videns pul-
eram puellam quam interrogavit cu-
ius filia esset. respondit. Laban est pa-
ter meus. venit itaq; et seruiuit septē
annis pro ipsa in frigiditate et nudita-
te et nullus labor fuit sibi grauis.
tandem regressus ad patriam cū ma-
gno comitatu et ipse precessit omnem
familiam suam per desertum vsq; ad
mesopotaniam quia vir fuit sibi no-
ta et inde exiuit. Ita spūaliter xps do-
minus noster videns humanā natu-
ram in deserto huius mundi vagantē
considerans pulcritudinem ei⁹ quia
ad imaginem dei hominē creauit. ad
quem potuit bene dicere Quis ē pa-
ter tuus. certe ipse deus qui possedit
fecit et creauit eum h̄m ps. Hoc cō-
siderans christus exiuit ut iacob pro
patriam terram seruiuit pro ea videlicet
pro anima humana non septem annis
ut iacob sed. xxxij. annis in frigidita-
te paupertate siti et alijs. et tandem
cum magno comitatu reduxit eam p̄-
cedens per desertū huius seculi quia
fuit sibi nota et deducens eos vsq; ad
mesopotaniam. i. celestē gloriā et hoc
dicit ppheta Micheas. Ascēdēs iter
pandens ante eos et dux eorum fuit
Quarto xps hodie ascēdit ut nobis

182
gratiam et gloriā ministraret. vnde
ait apls. Ascēdit ut impleret omnia
ascendit salomon ut thronum gratie
possideret et daret omni petenti ut ha-
betur in rogatiōibus primi membri
ita christus. q̄ autē ascendit ut nobis
gratiam daret patet in figuram. iij.
Regum. ij. vbi legimus qd dominus
voluit heliam de mundo ducere i pa-
radisum et apparuit iuxta iordanē et
apparuit heliseo et p̄dixit illi. tunc he-
lias habuit bonum amicum videlicet
pphetam heliseū cui dixit Ecce tollar
a te vis aliquid petere a me hoc pete
anteq; tollar a te. et ait heliseus. De-
to domine ut duplex spūs quem ha-
buisi pphetarum fiat in me. respōdit
helias. Difficilem rem petisti tamen
si me videris in curru igneo ascende-
re fiat tibi sicut petisti. et cum angeli
venerunt et heliam in nube in curru
posuerunt vidit heliseus et sic clama-
uit. Ecce currus israel et auriga eius
quia sancti angeli ducunt eū Ita mo-
raliter dñs hodie celos ascendit i cur-
ru diuini amoris: dixit igitur nobis.
Eis aliquid petere a me hoc pete an-
teq; tollar a te. Quia xps tollitur a no-
bis quando peccamus et tpe mortis
quantū ad dona. ideo pete a me qd
vis et dabo tibi. debē⁹ etiā petere cū
ppha q̄ dicit Oro ut duplex spūs tu⁹
sit in me viz ut habeā grām in p̄nti et
gloriā i futuro. s; r̄ndit x⁹ Si poteris
me videre in curru igneo. si poteris
me videre in m̄cte tua stantē in cruce
pte et seq me. fiat tibi ut petisti. ergo
ad thema. Assūpt⁹ ē iesus i celū sedet
ad dextrā dei p̄ris oipotētis ut nobis
viā demonstraret et ruinā angelicā re-
paret et nos p̄ri recōciliaret et nobis

Sermo i
gratiam et gloriā ministraret. Quod
vobis prestare dignetur etc.

Dominica quinta post pascha
Sermo. xxxvi.

Vos testimoniū phibebitis qz ab inicio mecū estis.
Ioh. xvi. Nota qz vnusqz/
qz bon⁹ dux vel pnceps debet tria fa-
cere circa suos famulos. Primo debet
hēre vexillū distinctū a vexillis inimi-
corū vt exercit⁹ sequat⁹ vexillū sui du-
cis vt ptz Numeri. iij. ca. Precepit
moyses tribub⁹ israel dicēs Quelibz
trib⁹ habeat suū signū vt posset trib⁹
illa sequi suū ducem. Secūdo debet
dux vl pnceps pplm instruere quō de-
bet pugnare ptra inimicos ⁊ insidias
ponere ⁊ pcauere. exemplū de dauid
qui bene pcauebat insidias golie ideo
vincebat ipm. Tertio debet eos ani-
mare per dona si habuerint aliqd dā-
num q illud eis in duplo velit recu-
perare. vnde ait Tullius de re militari.
Stipendiū largū aiat pugnātē quia
corona victorib⁹ de iure debet. Ista
tria habuit xpc dux ⁊ pnceps aplozū
⁊ sancte ecclesie. Primo habuit vexillū
distinctū qd fuit grā spūs sancti tam i
signis qz in loqz in sanctis aplis qā
nemo poterat facere ista signa q ipi fe-
cerūt: Secūdo eos instruxit oia pdicen-
do qliter deberet regere in hoc mun-
do: Tertio dona larga pmisit. vñ pe-
trus volēs scire d stipēdio ait. Quid
dabis nobis pmy q te seqmur ⁊ oia
dimittim⁹ ⁊ sustinem⁹ psecutiōes re-
spōdit dñs. Cum sederit fili⁹ hois in
sede maiestatis sue sedebitis vos su-
pra sedes. xij. iudicātes. xij. trib⁹ israel

xxxvi
⁊ ista ostendunt in hoc euāgelio.
In illo tpe. Lū venerit paditus quē
ego mittā vobis a pte spūs veritatis
q a patre ⁊ diuinis pcedit ille testimo-
niū phibebit d me ⁊ vos testimoniū
phibebitis qz ab inicio mecū estis scz
pdicatiōis ⁊ miraculoz manifestatio-
ne mutatione aq in vinū. hec locut⁹
sum vobis vt nō scandalisemini. i. vt
nō recedatis a fide. absqz sinagogis sa-
cient vos. i. ipi eijcient vos tanqz ex-
cōicatos. scz venit hora vt ois q inter-
ficet vos arbitret⁹ obsequiū p̄stare do-
quo ad iudeos ⁊ ydolo quo ad paga-
nos. sed hec faciet scz infideles vobis
scz fidelibus qz nō nouerunt patrem
neqz me. scz hec locut⁹ sum vobis vos
pmonendo vt cū venerit hora talis
psecutiōis tunc reminiscamini qz ego
dixi vobis. Quo ad thema. Et vos
testimoniū phibebitis etc. Nota qz su-
per pctōres ⁊ nō credētes qtuor testi-
monia adducūt. Primo testimoniū
in psonis diuinis ē. scdm testimoniū
erit in aplis. terciū in creaturis. quar-
tū testimoniū vult facere in cicatrici-
bus. Primo de⁹ vult facere seu phibe-
re testimoniū sup malos in diuinis p-
sonis. Pater in p̄tate qz sua potētia
creauit celū ⁊ terrā ⁊ oēm ornatū eoz.
Filius cui attribuit⁹ sapia q ornauit li-
dera regat ⁊ ordinat in sua sapientia.
Spiritus sanct⁹ in clementia qui p̄ser-
uat oia p patrē creata ⁊ per filiū ordi-
nata. Sed tm sunt sex genera hoim q
viderūt et audierūt in signis ⁊ virtu-
tibus dei opa et tm credere nec se emē-
dare volunt ideo ipse vult sup eos in
ppria psona adducere testimoniū in
die mortis ⁊ in die iudicij. Primo il-
los enumerat p pphetā Malachiā. ij.

Sermo:

ca. dicens beata trinitas. Ego accedā
ad vos in iudicio tpe suo et eo testis
velox maleficis et adulteris periuris
mercedem retinentib⁹. viduas ⁊ pu
pillas vim facientib⁹ et pegrinos op
primētib⁹. **¶** Dico dico qd̄ d̄s vult esse
testis in ppria p̄sona maleficis q̄ suis
trufis et neq̄cis circuierūt mundum
cū in cantationibus. i. zaverie hoies
deciipiūt dicunt se mortuos suscitare
habentes sp̄s inclusos scribunt ca/
racteres ⁊ multa alia faciunt que nō
sunt dicenda ponunt calibs in doliū
ne penales balneentur. tales autem
excōmunicari debent ⁊ infideles iudi
cantur. Unde legimus qd̄ rex saul iuit
ad quandam phitonissam ⁊ promisit
ei pecuniam vt p̄phetam samuelem
resuscitaret propter qd̄ deū offendit
⁊ ip̄m de regno eiecit ⁊ mortuos ē in
bello. ideo omnes isti qui nolūt. desi
stere sunt excōmunicandi. nā deus p̄
misit in Numeris dicēs. **¶** Anima que
accessit ad phitonissas vel ad p̄silen
dum sortilegas ipsa moriet⁹ ⁊ isti sunt
p̄mi sup quos deus vult ducere testi
moniū. Secūdi sunt adulteri. vñ ait
Ego ero testis velox adulteris. nam
adulterium est pessimum peccatū qd̄
in decem p̄ceptis ponitur p̄pter qd̄
multi sunt lapidati ad mortem. vnde
legimus in Daniele qd̄ duo senes iu/
dices volebāt susannam vxorem ioa
chim filiam helchie violare p̄misit d̄s
illos lapidari ad mortē. vnde legim⁹
in Leui. qd̄ quidā iuuenis accepit vxo
rem et venerūt aliqui mali et recepe
rūt sibi vxorē qui trāsiiit ad iudices
et conquebat ab eis. et ip̄i iudices
p̄pter hoc multos iussu dei occiderūt
sed heu iam modicū curant tñ hoc p̄

¶

ceptū non est delectum sed p̄firmatū.
ideo iam plaga venit in mundū. Ter
cij sunt periuri sup quos de⁹ vult esse
testis in ppria p̄sona. tñ hodie iurant
hoies faciliter ⁊ ducūt in p̄suetudinē
et quicqd̄ loquūtur semp cū iuramen
to p̄firmant cū tamen deus veritas ē
⁊ cum David dicit i ps̄. **¶** Perdes oēs
qui loquuntur mēdaciū. iudei sunt
in his meliores q̄ christiani. nam qd̄
iudei iurant in rodali suo hoc seruant
et sic deberent mori. Itē pagani sunt
meliores q̄ aliqui xp̄iani in hoc: nam
legim⁹ qd̄ pagani exierūt quandā ciui
tatem ad expugnandum quoddā ca
strum ⁊ iurabant per solem qd̄ nollēt
redire ad ciuitatem nisi expugnassent
sed expugnare non poterant. ideo mi
serunt nuncios ad mulieres et dixerūt
qd̄ aut dimitterent ciuitatem et veni
rent ad eos aut acciperent alios vi
ros quia iuramentum vellent serua
re. sed multi christiani iurant et dane
litas et tamen non seruant. Quar
ti sunt super quos d̄s vult esse testis
hi sunt mercedem retinentes laborā/
tibus et illud est vnū de peccatis cla
mantibus in celum. vnde ait Jacob⁹
Merces operarioꝝ qui messuerūt ter
ram defraudata est. et clamor ad au
res domini sabaoth introuit. et ideo
ait Thobias ad filium. Fili mi nō mo
rabitur merces operarioꝝ tuoz apd̄
te vsq̄ mane. Quinti sunt viduis et
pupillis calumniā faciētes: vnde ait
dominus in Exodo. **¶** Vidue et pupil
lo non nocebis et si leseris eos qd̄ cla
mant ad me ego exaudiam clamoz
eorum ⁊ furor meus indignabitur cō
tra me. percutiā te gladio eterne dā/
nationis. sed heu iā nō curant mult

quis eis dominus iminatur cū eter-
na pena. Sexti sunt sup quos deus
vult facere testimoniū q̄ peregrinos
opprimunt decipiunt et spoliāt. nam
peregrini veri qui sunt in via pere-
grinationis et ppter deum omnia re-
liquerūt sunt filij dei et domin⁹ pro-
tector eorum est. vnde ait dñs in ps̄.
Peregrinus sum apud te sicut omēs
patres mei. qui illos offendit melius
esset q̄ offenderet p̄riā pupillā oca-
li sui. vnde dicunt illud ps̄. Exaudi
deus orationē meā et ne sileas q̄ ego
ledar qm̄ ego advena et pegrin⁹ sum
et ideo ait dominus in euāgelio. Qd̄
vni ex minimis meis fecistis mihi fe-
cistis. et sic patet p̄mum testimoniū
quod facit xp̄s in p̄ria persona trini-
tatis. Scdm̄ testimoniū super ma-
los vult adducere cum suis duodeci
apostolis. vnde ait ad eos Actū. xij:
Ego elegi vos vt sitis mihi testes in
hierusalem et i omni iudea et vsq; ad
vltimū terre. Si autē testes p̄dicant
tria de xp̄o. p̄mo suam largissimā
remuneratōne bene facientibus et p̄-
dicantibus. vnde ait Math. Venite
ad me omnes qui laboratis et onera-
ti estis et ego reficiam vos. Secūdo
suam piissimam misericordiā: vñ ait
Iere. Et de clama contra orientem
et occidentem aquilonem et meridiē
dicens. Reuertere ad me aduersat̄rix
israel et ego suscipiam te. Tercio p̄di-
cabant suam seuissimā iusticiā contra
obstinatos. vnde in ps̄. Nisi conuer-
si fueritis gladium vibrabit r̄c. huius
legimus figuram in li. Hester Frat⁹
rex contra filios israel et misit literas
vt omnes interficerentur. sed eādem
misericordiā mot⁹ misit alias literas

cum litteris signatis anulo regis et fe-
cit reuocare sententiā et fecit pelama-
re misericordiam. Ita sp̄ualiter in an-
tiqua lege dedit mortis sententiā di-
cens illd̄ Genesi. In quacunq; hora
comederitis morte moriemini. Item
Ezech. Alia que peccauerit ipsa mo-
rietur. sed post missionem sp̄s sancti
isti. xij. nuncij missi in quattuor ptes
mundi testimoniū phibent de christo
clamantes et nouas literas misericor-
die portātes. Iste litere fuerūt signa-
te anulo regis id est gratia sp̄s sancti
per signa. vnde ait dominus ad eos
Ite i orbem vniuersum p̄dicate euā-
gelium misericordie et gratie omi cre-
ature rationali. et sic patet q̄ testimo-
nium vult christus perhibere in duo-
decim apostolis. Tercio christ⁹ vult
testimoniū perhibere super pecca-
tores non credentes in creaturis vi-
delicet in celo et in terra et i alijs. vñ
de ait Job. Reuelabunt celi iniquita-
tem meam et tu domine restituras te-
stes contra me. hui⁹ legimus figurā
in li. Deutro. xxxi. Moyses dedit si-
lijs israel legem ex precepto domini.
sed populus in primo secundo tercio
et quarto anno multum bene serua-
bant legem decem preceptorum: sed
statim de die in diem dimiserunt tunc
moyses scripsit ea in vno libro et vo-
cauit omnem multitudinem filiorum
israel et dixit. Ecce iam me viuente
dimittitis legem et inique agitis.
Quid igitur vultis facere post mor-
tem meam. ego scripsi legem dei mei
in hoc libro et volo mecum ducere con-
tra vos in iudicio et volo vocare ce-
lum et terram pro testimonio et posu-
it librum in archa federis Ita sp̄ualiter

Sermo.

xpc dedit nobis nouam legem non a seipso sed ex deo scz quattuor euange/ lia. sed in p̄initiuua ecclesia seruabant vsqz ad trecentos annos q̄ tanta fuit caritas inter xp̄ianos q̄ qui duas tu nicas habuit dedit vnam nō habenti et multi optauerūt pro xp̄o mori. sed post illud tps tepuit caritas de die in diem. ideo vult dñs libros suoz euā/ gelioꝝ ducere ad iudiciū et sumere ce lum et terrā cōtra obstinatos et incre dulos hoc pbat **Joh. in Apoc. dicēs** Ecce libri aperti sunt et viui et mortui iudicabūt ex eis. et sic p̄t̄ q̄ xpc vult testimoniū phibere sup peccatores n̄ credentes et obstinatos in creaturis. **Quartum** testimoniū vult dñs phi bere cū suis cicatricib⁹ vulnez que p nobis sustinuit. vñ ait **Joh. chriso** sup illo verbo **Matth.** Tunc a p̄pare/ bis signū filij hois. nā angeli dēferunt crucē ante eū et lanceam et spineā co ronam et clauos sup peccatores in te stimonium et in corpe gloriūficato siue clarificato qd̄ retinuit quinqz vulne/ rum cicatrices que manifeste apparēt et clarior est ille locus vbi fuerunt illa vulnera maiora tanq̄ sol splendens de eis vt pbat **Zacharias.** Videbūt in quē transiferūt. **Quius** etiā ponit **Joh. apoc. figurā dicēs.** Quin vene rit tūc omnis popul⁹ cōgregabit̄ aū thronū vbi videbūt eū tanq̄ iudicē sedere. et vnicuiqz iudicabit scdm me ritum et demeritum. qz tūc est clausa sue misericordie bulla que in hac vita est aperta et tūc nō aliud iudicat nisi qd̄ iusticia stricta dicat. ideo ait petr⁹ in sua canonica. **Ipse** est a deo cōstitu tus iudex viuoꝝ et mortuoꝝ. ergo ad thema. **Et** vos testimoniū phibebi

xxxviij.

tis qz ab initio mecū estis Rogemus dñm q̄ illo tpe possimus secure stare qñ hec erūt.

In die penthecostes | Sermo. xxxviij.

Spiritus sanct⁹ quē mittet pater in nomine meo doce bit vos oia. **Joh. xiiij.** Ad hoc q̄ aliq̄ peticio audatur tria sunt necessaria. **Primo** ex parte donantis pietas. nā si nō esset pius sed auarus illum quē petis tunc frustra petis. **Secundo** ex parte petentis ydoneitas scz q̄ nō sit odiosus sed amozosus. qz dona donā tur scdm amozem. vt patz i. **Reg.** El chana dedit familie partes vt immo lareretur. sed qñ debet vxori sue anne partem tūc tristabat eo q̄ eam dilige bat et sterilis fuit. ideo sacerdos tem/ pli nō acceptauit ei⁹ munera. **Tercio** ex pte doni vtilitas. nām posset aliq̄s petere qd̄ nō posset p eo nec sibi vti/ le. ideo ait dñs ad discipulos **Petite** vt gaudium vestrum plenū sit. id est eternum. **Discipuli** autē considerabāt hec tria. **Primo** ex parte dantis. scz xp̄i pietatem. ex parte petentis. p̄piā necessitatem. ex pte doni vtilitatem. ergo petebāt eis mitti spūm sanctum et de hoc dicit euāgelū **Dixit** iesus discipulis suis. **Si** quis diligit me ser monē meū seruabit. et pater meus ce lestis diliget eū et ad eū veniemus et mansionē apud eū faciemus p̄ graciā spū sancti. **Qui** n̄ diligit me doctrinā meā nō seruat. et sermōes quē audistis nō est me⁹ s̄ ei⁹ q̄ misit me p̄ris. hec locut⁹ sum vobis apd̄ vos manens. **paclie** autē spū sanct. qz mit. vo. p̄ in

Sermo.

noie meo ille vos docebit omnia que/
 cumq; docui vos et illa faciatis. pacem
 mea relinquo vobis. pacem mea do
 vobis. non quod mundus dat do vobis
 quia mundus pacem non seruat. sed pax
 mea post hanc vitam est eterna. Non
 turbet cor vestrum neque formidet. au/
 distis quia ego dixi vobis. vado p vo/
 bis ad patrem in celum et venio ad vos
 spiritum sanctum mittendo. Si diligeretis
 me gauderetis utique quia ad patrem vado
 quia pater maior me est in eo quod creauit
 celum et terram et omnia: et nunc dixi vo/
 bis prout factum est ut cum factum fuerit cre/
 datis. iam multa non loquor vobiscum.
 Element enim princeps mundi huius. i. dya/
 bolus vos temptans sed in me non
 habet quicquam consciendo. sed ut co/
 gnoscat mundus quia diligo patrem et sic
 mandatum quod ab eo accepi ita facio notum
 Ad thema: Spiritus sanctus quem mittet
 pater in nomine meo docebit vos omnia
 Nota quod spiritus sanctus quattuor operatur.
 Primo eleuat per contemplationem. Se/
 cundo purgat per increpationem. Tertio
 rectificat per directionem. Quarto instru/
 it per informationem. Primo dico quod spi/
 ritus sanctus eleuat mentem hominum per co/
 templationem ad cognoscendum celestia
 despiciendum terrena. Huius legimus
 figuram Ezech. viij. ubi ait. Steti in
 campo magno et eleuauit me spiritus in/
 ter celum et terram et vidi celestia que
 erant perfecta et vidi terrena. et ecce
 terra apparuit manibus et vacua. et ideo
 celestia desideravi et terrena desperi.
 Ita spiritualiter unusquisque fidelis debet
 petere pro gratia spiritus sancti ut ipsum ele/
 uet mente et stet inter celum et terram
 oculis mentis celestia considerando sicut
 et terrena. respiciat oculis mentis su-

xxviii.

pra se regem celi cuius pulcritudinem
 sol et luna mirantur. cuius vultum deside/
 rant angeli. prospicere. Respiciat autem
 terrena et principes mundi in quibus
 non est veritas neque salus. aspiciat supra
 se reginam celi. De qua ait in psalmo: Altit/
 tit regina ad dextris tuis in vestitu d/
 aurato circumdata varietate mater mi/
 sericordie. respiciat mulieres huius mundi
 in quibus non est stabilitas. respiciat mi/
 liciam celestis exercitus et respiciat mili/
 ciam huius mundi que terrena deuastat et de/
 struit super quos veniet gladius eterne
 damnationis. respiciat supra se thesau/
 rum celestem ubi nec erugo nec tineas de/
 molitur: respiciat infra se thesaurum
 mundi quem fures effodiunt et furantur.
 respiciat supra se bona de celo de spiritu
 sancto procedentia. videlicet donum sapie/
 intellectus consilij. fortitudinis timoris.
 pietatis et donum scie. respiciat inferius
 dona his contraria superbie auaritie luxu/
 rie gula ire inuidie accidie. Cum enim
 poteras unum contra reliquum et celestia
 appetis. et terrena propter eorum malitiam
 spernis tunc cum propheta per spiritum sanctum
 inter celum et terram eleuaris. Secundo spi/
 ritus sanctus purgat peccata per increpationem
 nem peccatorum et per punitionem. vnde ait dominus
 in Iob. xvi. Cum venerit ille arguet
 me in die peccatorum. huius legimus figuram
 in Iob. xvi. Cum accepit angusthumbulum aureum et im/
 pleuit illud de igne altaris et misit in/
 terram. et postea septem angeli cum septem tur/
 bis se preparabant hec figura ostendit missi/
 onem spiritus sancti per plagam male operantibus
 que noluerunt audire doctrinam eius nam an/
 gelus accepit thuribulum aureum quod est di/
 lectio. quia spiritus sanctus est dilectio que a patre
 et filio procedit et misit in terram homines in sua
 maledictione diuino amore sed pauci curant. id est

septem angeli cū tubis se præparant pla-
gam pro peccatis mūdo inferēdo. pri-
mus angelus tuba cecinit et venit co-
niurnum et destruit terciā partem mū-
di arborum: p arbores nota nobiles
quoz terciā pars perit in anima toni-
trui damnatiōis. Una pars sunt no-
biles qui sunt cōtenti stipendijs suis
et defendunt viduas et orphanos et
nulli damnū faciūt ista pars nō perit
Secūda pars sunt qui moriuntur vt par-
uuli nobilitatē anteq̄ habēt annū disere-
tōis. qz filius nō portat iniquitatem
patris quo ad aiām Sed terciā pars
sunt illi qui sunt raptōres et tenentia-
trōes ista pars perit cū tonitruo eter-
ne damnatiōis. Secundus angel⁹ tu-
ba sua cecinit et cecidit de celo mons
magnus ardens in mare et terciā ps
nauū interit. quid p naues nisi mer-
catores notant quoz terciā pars de-
bet perire in aiā. Una pars est illa q̄
vendit et emit sine dolo et ditantur et
nō alia pars: qui emūt agros et vine-
as et oues et boues et apes et quidq̄
deus dederit in his sunt comēci sicut
fuerūt patriarche et pphete qui sunt
saluati. S; terciā pars que perit eter-
naliter hij sunt qui vendūt cum frau-
de et dolo vñ ps. **¶** Derdes omnes qui
loquunt mendaciū. Tercius angel⁹
tuba cecinit et cecidit de celo magna
stella in flumine cui nomen absinthiū
et inde aque amare facte sunt et hoies
mortui sunt ex aquis p hos nota labo-
ratores et cōmunē pplm vicz mecha-
nici quoz terciā pars morietur in aqua
Una est qui laborāt fideliter et nutri-
unt filios suos et dant elemosinā suā
paupibus scdm ps. **¶** Labores manū
tuarū qz māducabis beatus es. **¶** Alia

pars qui bene laborauerūt et de labo-
ribus cū habēt necessitatem seruiunt
deo et dant elemosinā pauperibus et
frequentāt ecciam. Sed terciā pars
que morietur in aiā sunt mali operat o-
res qui homines decipiūt et iurant qd
sit bonū cum sit malum et sabbatū nō
custodiūt ista pars morietur. Quar-
tus angel⁹ tuba cecinit et cecidit grā-
do et percussit terciam partē seni et terze
per hoc nota rusticos qui colūt terrā
quoz simul terciā ps perit. Una ps
est illa quo colūt agrū fideliter et pro-
ximo nō nocebūt et dant decimas et
dant elemosinā mendicantibus. Alia
pars saluat qui custodiūt sabbatum
et vadūt dñicis diebus ad ecciam et
seruiūt creatori et sunt paciētes hij sal-
uant. Sed terciā pars p grandinem
eterne damnatiōis destruitur sic sunt
rustici qui furant agrū et frumentum
proximi et ad ecciam ire nolūt inebri-
ant rixant ista pars perit. Quintus
angelus tuba cecinit et terciā ps solis
et lune et stellaz percussa est. p hoc no-
tat status p̄s biteroz et religiosoz qui
deberet lucere in ecclesia sicut stelle
sol et luna. sed terciā pars percutitur
Una pars que non percutitur sunt
tria vota obseruantes scilicet pauper-
tatem castitatem et obedientiam
Alia pars que saluatur sunt presbite-
ri deo deuote horas canonicas p̄sol-
uentes exempla bona dantes et quibz
quid suphabent de p̄bendis elemosi-
nas dantes distribuunt hij saluatur.
Sed terciā ps videlicet inobediētes
luxuriōse viuentes diuitias magis q̄
salutem aię cupientes hij percipiuntur
Sextus angelus tuba cecinit et aper-
tus est fons abissi et exierūt locuste. i.

Sermo.

habentes loricas ferreas. dentes leo-
num. capillos mulierū. et terzam ma-
culauerūt. Sic describit status huius
mundi. nam p̄ istas locustas notant
supbi qui iam portant vestimenta lo-
custarū. longas manicas vsq; ad ter-
ram quasi volare volentes sed nō ad
celum. loricas ferreas qui sunt indu-
rati. capillos mulierū q; mulieres iā
vt placeant amatoribus mundi alie-
nos crines faciūt et iuxta aures sicut
arietes cornua et iste malus vsus ve-
nit de puteo abissi infernalis ad quez
tendūt. Septimus angelus tuba ceci-
nit et audiuit iohannes vocem de ce-
lo clamantē. Factū est et vidit mulie-
rem stantem in aere amictā sole et lu-
na sub pedib; ei; et coronam duode-
cim stellarū in capite eius. Sic descri-
bitur status iustoz. nam post tribula-
cionem maloz est cōgregatio fidelū
qui verū solem iusticie xp̄m sunt secu-
ti et luna sub pedib; q; terrena despi-
ciebant. coronam duodecim stellarū
in capite q; duodecim articulos fidei
tenuerūt. ideo spūs sanctus purgat p̄
increpatōem vt vnusquisq; se in hac
vita seruet vt tūc secure posset stare.
Tercio spūs sanctus rectificat p̄ directi-
onem. et q; intentio portat vexillum
in regno virtutū et consciētie. ideo ne-
cesse est vt spūs sanctus rectificet intē-
tionem. Nam quattuor genera hoim
sunt in eccia quoz intentio non est re-
cta et via p̄ quā ambulat est curua:
Primo legim; figuram in iij. Regū.
Salomon ait. Tria sunt mihi difficili-
ma et quartū penitus ignoro videli-
cet viam aquile volantis. viam colu-
br̄is. p̄ terzam. viam navis in mari. et
viam viri in adolescentia sua ideo de

xxviij.

pingebant salomonē iudei in introi-
tu ipius templi in hunc modū. ip̄e se
debat in throno regali et sup eū aquila
volans ad quā ait. Etiam aquile se
qui nolo ad dexterā coluber ad quē
ait. Eius viam sequi nolo. ad sinistrā
navis p̄ mare nauigans ad quā ait.
Etiam eius sequi nolo infra eum ado-
lescens inconstans ad quē ait. Etiam
eius sequi nolo. Ad p̄positum quattu-
or sunt genera hoim in eccia quoz
via nec intentio est recta. Primi sunt
ipochrite qui assilantur aquilis. nam
aquila volat in altis et tñ p̄cedam ca-
pit in teris. ita ipochrite apparent q̄si
aquile volātes tamen sunt homines
decipientes. Secundi sunt mēdaciū
loquentes et verba discordie seminā-
tes. isti assilant colubris qui vene-
num discordie semināt inter cōcordiā
Tercij sunt verbis adulatorijs simi-
lantes: hij assilant nauibus p̄ viā
maris: sicut em̄ nauis p̄transit mare ⁊
tamen vestigia non possunt inueniri
ita multi gerūt mel in ore et fel in cor-
de quoz via nec intentio est recta
Quarti sunt luxuriosi videlicet vir in
adolescētia qui est inconstans. sed cū
venerit spūs sanctus facit in his viam
rectā et intentiōem bonā. facit de ipo-
chritis iustos. facit de adulatorib; p̄-
fectos. et facit de luxuriosis castos. iō
petit eccia in himno quē hodie cani-
mus ad laudē sancti spūs. Veni crea-
tor spūs mentes tuoz visita ⁊c. Et sic
patet q; spūs sanctus rectificat intentio-
nes hoim. Quarto dico q; grā spūs
sancti instruit p̄ informatiōem sciētie
bonitatis. vnde ait dauid in ps. Bo-
nitate ⁊ disciplinā ⁊ sciāz doce me vñ
Sap̄ Spūs sanctus ē oim artifex ⁊ oēs

Sermo.

habet virtutem Sunt autem septem artes quas docet spiritus sanctus quas multi vertunt in malum. Cuius legimus figuram. Vidit pharaon in spiritu calami unum in agro habentem septem spicas. calamus in agro est homo in mundo habens septem artes que ipsum honoratum et gloriosum faciunt omnimodo pro spiritu sancto qui est artifex omnem habens scientiam. Prima scientia est grammatica que docet recte loqui. ille enim laudatur a literatis qui dicitur bonus grammaticus. sed ille magis laudatur a deo qui nullum decipit veritatem spiritus tenet. quia deus veritas est. Secunda veritas est physica que docet circa naturalia videlicet herbas arbores alios lapides preciosos etc. et ille multum laudatur a mundo qui talem scit sciam. sed ille laudatur magis a deo et angelis et est coram illis bonus physicus qui creatorem in creaturis cognoscit et gratias agit quod ipsum dominum constituit omnem creaturam mundi. Tercia scientia est geometria que docet mensurare ut multi subtiliter sciunt mensurare altitudines turrium et montium et profunditatem maris inuestigare et per circulos omnia subtiliter ordinare. ille multum laudatur in mundo sed ille quem docet spiritus sanctus et facit eum geometram qui quotidie mensurat tempus a deo sibi impensum quod non inutiliter consumat et mensurat in corde bona opera et mala ut valeat reddere rationem. Quarta scientia est theologia que docet sacras scripturas ut bibliam euangelia et omnes libros sacre scripture et isti qui istam scientiam sciunt multum laudantur. Sed tamen multi sunt qui sunt theologi et omnem bibliam et libros sciunt et seipos nesciunt. ideo

xxxviii.

186
docet spiritus sanctus hominem ut seipsum cognoscat. et multi sunt qui solum sciunt unum pater noster et ave maria et magis laudantur quam magni theologi. unde Augustinus. In die iudicii surgent indocti et condemnabunt nos doctos. Quinta scientia est musica docens perfecte et subtiliter cantare et ille multum laudatur a mundo qui est bonus musicus. sed ille magis laudatur a deo et angelis qui scit deuote orare elemosinam dare et ieiunare. quia non clamor sed amor sonat in aure dei. non vox sed votum. non cordula sed cor deuotum. Sexta scientia est rhetorica que docet hominem bene scribere perfecte et ornate loqui et dictare et ille bene laudatur. sed ille plus laudatur quem spiritus sanctus omnia docet verba dei scribere in corde suo et facere illud quod placet suo creatori sic dicit de beata virgine. Omnia verba christi conferens in corde suo tanquam in libro. Septima scientia est astronomia que docet dinumerare cursum solis et lune et stellarum inuestigare et ille multum laudatur a mundo. sed ille plus laudatur quem docet spiritus sanctus stellas inspicere solem et lunam et creatorem laudat si placeret deo semper laudare optaret. et ponit omnem voluntatem suam ad voluntatem dei. si pluit pluat. si sol lucet luceat. Et cogitat ecce quanta pulcritudo est in celo superiori ex quo tanta pulcritudo est in celo inferiori. et sic illas septem artes vel scientias docet vni spiritus sanctus ad laudem et honorem dei. tunc in vno calamo stant septem spiritus plene virtutibus. ideo patet quod spiritus sanctus docet et informat.

Sermo.
Feria secunda
Sermo. xxxviii.

Lux venit in mundū Joh.
iiij. Tria sunt sig veri amo/
ris vnus ad alterū. Primum
est instructio in agendis qd age
re et vitare debeat. vnde Eccle. Filij
tibi sunt crudi illos Scdm est subue/
tio in rebus necessarijs Ecclesia. xxxix.
Perde pecuniam ppter amicū tuū et
in necessitate illius nō abscondas eā.
Tercium vt si necesse fuerit q etiam
ppter amicū suū exponat se in picu
lum mortis. vnde Mester. ix. Tradā
me morti pro vobis. Ista tria signa
veri amoris ostēdit pater circa gen^o
humanū qui nos p spūm sanctum do
cuit quē misit in antiqua lege pphetis
vt populū erudirent. et in noua lege
apostolis vt mundū docerent tamq
filios dei. Item omnia posuit in creati
one ppter nos. nam creauit solem et
lunā propter nos et creauit animalia
ppter nos. vnd ipse ait in ps. Nunq
manducabo carnes thauroz aut san
guinem hircorū potabo. ergo nō pro
pter me sed ppter te creauit illa. Item
filium suū propter nos tamq seipm
non solū exposuit periculo mortis. s
in mortem amarissimā et turpissimā.
et de hoc dicit in euangelio In illo
tempe dixit iesus discipulis suis. Sic
deus dilexit mundū vt filium suū vni
genitū daret pro hoie vt omnis q cre
dit in illum nō pereat i anima sed ha
beat vitam eternā. Non em misit d^s
filium suū in mundū vt cōdemnet ho
minē sed vt saluet homo p ipm. q cre
dit in eum nō condemnat qui aut nō
credit iā iudicat^o est ad mortē eternā

xxxviii.

qz nō credit in noie vni geniti filij dei
hoc aut est iudiciū condemnatiōis qz
lux venit in mundū et dilexerūt hoies
magis tenebras qz lucem. Tenebre
aut sunt eoz opera mala Omnis em
qui male agit odit lucem. et nō venit
ad lucem vt nō arguant opera eius.
Qui aut facit veritatē venit ad lucē
vt manifestent opa eius qz in deo fa
cta sunt. Ad thema. Lux venit in mū
dū Nota q quadruplex est lux. Prima
lux est xpc: Secūda lux est gratia spi
ritus sancti. Tercia lux est homo iust^o
Quarta lux est gloria eterna Primo
dico q xpc filius dei viui missus i hūc
mundū pro nobis dicitur lux et hoc ppter
multa: Primo qz lux habet altiorē
locum in creaturis. vt patet in stellis
luna et sole que stant supra omnia ele
menta locata. ita xpc excellentiorē
locum habet sup omes choros ange
lorum et sup omes electos in celo. vñ
dicit Ap^ols. Sedet ad dexteram dei
p^oris omnipotentis. et ipse dicit Eccle.
Ego in altissimis habito et thron^o me
us in columna nubis. Secūdo dicit
tur lux filius dei qz sine luce homo nō
potest bona facere. sic sine xpo homo
nō potest facere opera meritoria. Tū
ipse ait in euangelio Johis. xv. Sine
me nihil potestis facere: Tercio dicit^o
lux xpc qz mūdū illuminat suis doctri
nis meritis et exemplis: vnd ait Ego
sum lux mundi qui sequit me nō am
bulat in tenebris sed habebit lumē vi
te Inuius legimus figuram in libro
Genesis primo. Tercia erat inanis et
vacua et tenebre erant super faciem ho
minis Dixitqz deus ante creationem
omnium creaturarum. Fiat lux et fa
cta est lux: et vidit deus q esset valde

bonū et terra germinauit herbam vi-
rentem et fructum multiplicem scdm
species suas. Ita spūaliter humana
natura p peccatum fuit lapsa in tene-
bris et vmbra mortis. q̄ n̄ nisi spinas
et tribulos germinauit vicioꝝ. Unde
videmus q̄ terra carens luce est steri-
lis et nisi spinas et tribulos profert.
Erant igit sup̄ficies cordis nostri te-
nebre. et ideo facti fueramus velut a-
byssus. i. dype et ideo nō poterat ppter
abyssum nostrorū peccatoꝝ et vicioꝝ
deus videre sup̄ faciem anime. sed p̄
in diuinis vidēs nostras tenebras di-
xit. Fiat lux in mūdo. q̄n̄ sc̄z misit filiū
suū vnigenitū iesum xp̄m in vterum
virginis. et lux luceat in mūdo quan-
do xp̄s exiuit vterū virginis et mōm
illuminauit. et terra. i. homo de terra
germinauit herbam virentē et fructū
scdm species suas. i. vtutes diuersas
mediante xp̄o. vnde ait Aug⁹. in li. d̄
spū et anima. Erat iniquit nubes tene-
brosa ante oculos meos et in tenebris
ambulam. sed venit illuminator me⁹
et deduxit me de tenebris in lucem et
sic patet q̄ xp̄s est lux tenēs sup̄remū
locū et sine xp̄o nihil meritoꝝe possu-
mus operari. Secūdo gracia spūsancti
dicit lux. vnde dicit xp̄s in euangelio
Joh. xij. Dum lucem habetis credite
in lucem vt filij lucis sitis. Nam vide-
mus q̄n̄ homo est in tenebris nō pec-
pit que sibi sint nociua vtrū prope v̄l
longe sint. Possēt em̄ homo in tene-
bris dormire inter serpētes veneno-
sos q̄ nesciret. sed q̄n̄ lux veniret co-
gnosceret q̄ fuit in magno pericula.
ita peccatoꝝ existēs in mortalib⁹ pec-
catis dormit et ambulat in tenebris
inter vermes p̄scie et inter serpentes

demonū. et hec cognoscere nō potest
nisi mediante gracia spūsancti. Hui⁹
legimus figurā d̄lectu. xij. Petr⁹ erat
in tenebris et omnis popul⁹ iudeoꝝ
expectabat vt educeret et interficere
tur sed venit angelus quē misit dñs
et eduxit eum dicens Surge sequere
me. et surgens secutus est eum et ceci-
derūt cathene de manib⁹ suis et per-
transijt portam ferream et postea a t
Nunc scio vere qz misit dñs angelū
suū et liberauit me de tenebris et de
omni expectatiōe plebis iudeoꝝ. Ita
moraliter peccatoꝝ est vinctus cathe-
nis peccatoꝝ et solui nō potest qz te-
nebre sunt in habitaculo cordis expe-
ctat cum populus infernoꝝ vt trada-
tur ad eternam mortē. sed mittit dñs
spūsanctum vt surgat et sequatur
cum extra portam ferream et dum sur-
git p peccati confessiōem soluit cathe-
na vicioꝝ quando sacerdos ponit
manū supra caput eius et restituit in
pristinam gratiam tūc vadens bene
potest cogitare retrorsum ad vicia di-
cens. Nunc scio vere qz misit domin⁹
grā spūsancti et liberatus sum ab
omni expectatiōe plebis infernoꝝ
qz si mortuus essem in talibus pecca-
tis eternaliter damnatus fuisset. vñ
Aug⁹. in soliloquio. Conuersus vidi
tenebras in quib⁹ fueram et abyssum
peccatoꝝ in quo iacuerā. ve tenebris in
quib⁹ celū nō vidi nec me cognoui et
te dñm dereliqui q̄ es lux vera. et sic
p̄t̄ q̄ grā spūsancti dicit lux. ideo lux
venit in mundū. Tercio iustus hō d̄
lux. vñ Math. v. dñs dixit ad discipu-
los et ad om̄es iustos. Vos estis lux
mundi. quare qz lux multiplicat fru-
ctus. Quāto ei terra magis h̄z luce
i. iij.

Sermo

tanto plus habet de fructib⁹ bonis: unde aliquae valles vbi nō est lux ibi non est fructus. Item lux multo pl⁹ cōmunicat alijs q̄s sibi ip̄i. ita iust⁹ cōmunicat gratiam sibi a deo datā alijs cum dilectione. Unde ait Sapiens. Graciam quā habuit sine inuidia cōmunicō et honestatem nō abscondo: Item manifestat seip̄as. nō est necesse lucem abscondere sed ponit supra cā delabrū ita xp̄c posuit nos fideles in sancta eccia. vbi alij videant eoz bona opa et puocent ad similia. Et ait Inō. Sic luceant opa vestra bona vt videntes glorificent patrem vestrū qui in celis est. Item qz lux lucet ad multas immundicias mūdi. vt patet de sale et tñ nō maculatur. ita iustus homo inter infideles peccatores predicat verbum dei et multos peccatores videt et supbos mūdi et tamē inde nō maculat in consciētia nec i aia. unde Paulus scribit ad thimoteum eō discipulum dicēs et thytum. Conuersatiōem vestram inter gentes habentes bonā vt emendent. qui vos videant. Huius legim⁹ figurā Exo. v. Dominus p̄cepit moyli et suis successoribus qz semp deberet esse in tabernaculo vel in templo lucerna ardens et nunq̄s extingui quā p̄s biter templi deberet nutrire qz non extingueretur oleum infundēdo. p̄pterea habet eccia ex antiqua lege qz in omnibus ecclesijs cathedralibus et religioz soz habent lucernas vel lampades qz nunq̄s debent extingui. Ita spūaliter lumen iusticie iusti hois nunq̄s debet extingui in templo conscientie vt aia videat opa deifica et sp̄ debet infundi oleum pietatis vt non extinguat. et

xxxviij:

tūc talis iustus i cuius corde est lampas caritatis et infundit oleum hūilitatis debet cōmunicare omnibus intrantib⁹ ecciam siā lumen p̄ exempla bona instructiōes bonas et p̄ oīes deuotas. sic lux. i. iustus multiplicat fruct⁹ bonoz operū et multis p̄dest ad laudem dei. unde Grego. Illa virtus plures edificat et nobis gloriā eternā ministrat que i humilitate nutrimentū habet vt patz de virginib⁹ quinqz prudentib⁹ que habuerūt lampades ardentes. ideo intrōmisse sunt ad ianuam vite eterne. sed quinqz factue nō habentes lampades caritatis nō oleum humilitatis expulse sunt et porte clausē sunt ante eas. et sic patet qz homo iustus dicit lux. ideo lux vnit in mundū. Quarto lux dicit gloria eterna. Ita. Erat dñs populo suo glia in lucem sempiternā Et ratio est quia lux ministrat vitam. ita gloria eterna ministrat vitam eternā. ideo ait in ps̄. Emitte lucem tuā et veritatem tuā ip̄a me deduxerūt et adduxerūt in montem sanctū tuū. Item qz lux letificat vt patet de auiibus que sedēt in tenebris et nō letant. sed adueniente luce nō cantāt et letantur. ita anime electorum hic in tenebris mundi nō sunt letē. sed veniētes ad lucem eternā gaudent et letantur. Huius legim⁹ figuram Ezech. xliij. dicit ezechiel. Vidi et ecce aque egrediebant sublimine domus dei vbi erat claritas immensa et aque descendebant in templū. et facies domus versa fuit in orientem: et aque splendebant vt cristallus. cui⁹ impetus fluminis letificat ciuitatem dei. Ita moraliter p̄ hanc aq̄nā egredientem de domo dei vbi tanta fuit

Sermo. 1

lux claritatis nota gaudium electorum
nam fluminis eius impetus letificat
ciuitatem dei. i. vitam eternam ubi oēs
gaudent. vnde ait Sap. iij. Dedi iu-
stis et electis claritatem eternam vt
luceant coram deo in lumine viuentium

Feria tertia.
Sermo. xxxix.

Bo sum ostium p me si quis
introierit saluabit Joh. iij

Unde notandum qd de pa-
ter ab inicio duos ordines tamq̄ in
duobus claustris ordinauit vnū pa-
radisum terrestrem alium in celo. Sed
de claustro innocētie apostorauit hō
q̄n expulsus ppter peccatū fuit de pa-
radiso de claustro superiori apostota
uit angelus lucifer cū suis Sed deus
pater misit p̄prium filiū vt reuocaret
hominē tamq̄ ouem errātem sine pa-
store. vnde dauid. Erraui sicut ouis q̄
perijt Sed quare nō reuocauit apo-
statam qui cecidit de supremo ordine
sez luciferum cum suis. Ratio est quia
homo erat fragilis nature qz de terza
formatus. ideo magis ei compacieba-
tur. Ergo homo petiuit humiliter de
um patrem p reuocatiōe et liberatio-
ne. vt patet de sanctis patriarchis z
p̄phetis Sed de humilitate demonis
nullus legit. qz indurat⁹ est in sua su-
perbia q̄ noluit se humiliare erga su-
um creatorem. sicut legitur de sancto
machario episcopo qui orauit pro de-
monib⁹ vt eos deus recipet ad gr̄as
et compaciebat eoz miserie Respon-
dit ei deus. Si vellent se humiliare z
veniam petere recipem eos ad gr̄am
Tunc postea apparuit ei dyabolus in

xxxix.

terrogans eū quid responderet ei do-
minus dixit Si velles te humiliare z
veniam petere Rōdit dyabolus hoc
nullo modo faciam sed deus debet se
coram nobis humiliare qz iniuriā no-
bis fecit z ergo xpc solū nobis missus
est ad illos reuocandos qui se humili-
ant et p̄niam agunt et isti p̄nent ad
congregatiōez diuine hereditatis ad
quā sumus vocati. et hoc patet i eūā-
gelio hodierno Dixit iesus discipu-
lis suis. Amen amen dico vobis id ē
vere. Qui nō intrat p ostium humili-
tatis in ouile congregatiōis fidelitatis
sed aliunde videlicet p viam supbie.
et incredulitatis ostendit. ille est fur
et latro. qui aut intrat p ostium vere
fidei huic ostiarius aperit. qui est xpc
et oues. i. fideles quos reuocauit au-
dient vocem ei⁹ sez sue p̄dicatiōis. et
p̄prias oues quas primitus vocauit
videlicet duodecim ap̄los vocat no-
miatim et ip̄as educit. et cū p̄prias
oues id est ap̄los miserit vadit ante
eos p sp̄m sanctū eos confortādo. z
vocem eius audiuit et sequunt. alie-
num nō sequunt id est dyaboli insidi-
as. sed fugiūt ab eo qz nō nouerūt vo-
cem alienoz. Hōc puerbiū dixit eis
iesus de reuocatiōe hūilitatis Illi nō
intellerūt eū quid loquebat eis. itē
dixit eis Amen amen dico vobis id ē
vere ego sum ostiū. Omnes qui ante
me fuerunt fures et latrones. sic sunt
dyabol⁹ z mūdus. Sed nō audierūt
eos oues. i. sancti p̄phete et electi dei
p me si quis introierit saluabit. et pa-
scua iuueniet siue egrediēdo siue ingre-
diendo ingrediendo egrediendo de
hoc mōdo ad patrem. Fur. i. dyabol⁹
nō venit nisi vt mactet et furet oues

et pdat condemnando ego veni vt
vitam habeant et abundantius habe-
ant post hanc vitam in eternitate. Tho-
thema ego sum ostium p me si quis in-
troierit saluabit. Job. iiii. Sunt enim
quattuor ptes mudi que habet suas
portas. Quens habet tres. Occidens
habet tres. Meridionalis tres. Se-
ptentrionalis tres. p has tres portas
optet nos intrare i gaudium celestis
gaudy. Idu? figuram legim? Apoc.
xxi. Venit ad me vnus de septem an-
gelis et dixit mihi veni ostendam tibi
ciuitatem noua hierusalem supna et
claritatem eius splendentem. et lapi-
des pnciosi erant in circuitu eius et ha-
bebat muru alcum et portas duode-
cim tres ab oriente. tres ab occiden-
te. tres ab austro: et tres ab aquilone
Ita spualiter p hanc ciuitatem hieru-
salem nouam. nota celestem patriam
cuius lumen claritatis est ita magnu
qd splendet a facie dei q non indiget
sole neq luna: Murus eius altus qz
neq clamor neq mors neq discor-
dia pnt intrare. Idu? hec ciuitas duo-
decim portas p quas oportet vnum
quemq intrare. Prima pars illius ci-
uitatis est ories. et habet tres portas
ab oriente que vocat natiuitas hois
nam p prima portam transit ho cum
nascit in mundu nudus pauper et in
miseria et in dolore. vñ ait Job. Qu-
dus egressus sum ab vtero matris mee
et nudus reuertar illuc. Item idē iob.
inter omis creaturas pauperior nasci-
tur homo. mendicat etcm lanam de
oue linum de terra corium d equo vl
bone pisces de aqua et sic de alijs. et
sic in paupertate nuditate et miseria in-
trat p porta prima. Secda ab oriente

natiuitatis est porta baptismatis que
est ianua et porta salutis. Primo em
qn homo p illam transit ibi absoluit
ab omibus peccatis originalibus et
ibidem renunciat et abnegat dyabo-
lo et pompis eius et facit omagiu ipi
deo et angelis eius. Unde Aug? Ba-
ptismus est prima porta gracie et mi-
sericordie et oim sacrozū primus in-
troitus. Tercia porta ab oriente est co-
firmatiois. vnde confirmatio a sanctis
patribus instituta est. qz qn homo in-
cipit florere in virtutibus a trib? sta-
tū impugnat. vicz dyabolo mundo
et ppria carne. sed debet confirmari in
omni bono sicut epus supra sanctum
oleum et crisma multas legit benedi-
ctioes vt illa confirmatio fiat homini
defensio contra demonem mundu et
carnem. Et hec confirmatio venit ex
antiqua lege. Nam legim? i. li. Reg.
Quando filij israel intrauerunt terras
pmissiois p mare rubru et p iordanē
ad possidendā eam fuerunt multiplica-
ter impugnati ab inimicis: Sz vene-
runt seniores ad pphetam dñi samue-
lem et peccerunt vt vngeret eis regem
qui orauit dñm vt mitteret sibi vnu
quē vngeret eis. et misit sibi dñs saul
iuuenem fortem et elegantis forme et
stature. quē ppheta duxit p portas ta-
bernaculi et in cornu altaris vngit
ipm chrisimate in regem dicens. Idu-
gna fortiter bella que tibi eueniet. ita
spualiter qn homo venit p duas
portas natiuitatis et iordanis bap-
tismatis et in mudo incipit florere. tūc
multis impugnationibus tribulat nūc
a mundo nūc a dyabolo. nūc a ppria
carne. debet ergo duci ad episcopum
vt vngat ipm in regem virtutum vt

Sermo.

viriliter pugnet contra vicia. et cum dyabolus videt quod chusinate est vincus. tamquam rex fugit ideo a sanctis patribus et prophetis noue legis est hec confirmatio inuenta. Et sic pertransiuit homo per tres portas. Prima versus orientem id est natiuitatem. Secunda pars ciuitatis hierusalem habet tres portas. et fuit aquilo. id est norden. per istam portam transit ad infernum. quia ait ab aquilone pandet omne malum. quoniam enim homo peccat mortaliter tunc vadit ad portas eterne damnationis. debet igitur peccator reuerti de portis peccatorum et ire per tres portas que vadunt ad ciuitatem hierusalem. Prima est contritio cordis. Nam secundum doctores. Contritio est dolor voluntarie assumptus pro peccatis cum proposito confitendi et satisfaciendi. Nam quoniam homo habet veram contritionem cordis tunc vadit per primam portam. Unde anima deuota dicit in Lanti. Herbe bone dederunt odorem in portis id est bone cogitationes de peccatis. Secunda porta ab aquilone. est confessio oris. versus secundum Ray. Confessio est legitima coram sacerdote peccati declaratio. Augustinus in libro de penitentia. Confessio est salus animarum. dissipatrix viciozum. restauratrix virtutum. oppugnatrix demonum. quid plura. Obstruxit os inferni et portas aperuit paradisi. unde quoniam homo pure confitetur omnia peccata que vnquam fecit et absoluitur a confessore. tunc vadit per secundam portam ad ciuitatem hierusalem. unde ait in psalmo. Introite portas eius in confessione. Tercia porta ab aquilone id est a peccatis est porta satisfactionis. Satisfacere. quid sit dicit Anselmus in libro iij. Cur deus homo. Satisfacere est deo

xxxix.

honorem debitum reddere. Et secundum Ray. Satisfactio consistit in tribus scilicet oratione ieiunio et elemosina: per orationem homo satisfacere potest contra superbiam. per ieiunium contra carnis concupiscentiam. per elemosinam contra auariciam. quia secundum petrum per ieiunium homo ordinatur in seipso. per elemosinam ad primum per orationem in deum. Nam quoniam homo penitentiam sibi iniunctam impleuit tunc ibit per terciam portam de peccatis. versus ysaia. Aperite portas et ingredietur gens iusta. Tercia porta ciuitatis est ab occidente. et habuit tres portas et hec significat mortem hominis. nam ibi sol occidit. id est vita nostra subtrahitur terram et hec pars habet tres portas. per quas homo vadit in mortem. Prima porta est amarissime mortis. nam anima hominis egreditur de ore per amarissimam separationem sicut videmus quod in separatione anime omnia membra paciuntur. oculi etiam vertuntur et sic tunc anima vadit ad primam portam occidentalem: de ista porta dicit in psalmo. Appropinquauerunt versus ad portas mortis. Secunda porta est quoniam anima iudicatur in ictu oculi quoniam angeli veniunt et adducunt bona opera eius et demones opera mala. et quoniam iudicatur ad saluandum per eternam vitam. Tunc bene potest verificari illud in proverbij vltimo. ca. Laudent eum in portis opera eius. quia opera eorum sequuntur illos. Tercia porta est purgatorij per quam omnes homines oportet pertransire. sed tamen aliqui non diu ibi manent sed aliqui valde diu ibi manent. Qui clamant istud Job. Misere mini mei saltem vos amici mei. succurrite mihi ut cito possim transire per hanc portam purgatorij. De istis ait Job. Nunquid aperte sunt porte mortis:

Sermo.

et ostia tenebrosa vidisti i purgatorio
tunc p penas quas ibi patit frangit
portas ferreas **De** qua in ps. portas
ereas cōtrinit et sectes ferreos confre
git. **Quarta** pars ciuitatis hierusalē
fuit ab austro. i. suden et habuit portat
tres. **Hec** porte sunt introit⁹ ad eter
num gaudiū. **Primus** est introitus
ad felicitatem oim electoz. nam qm̄ in
trat conforciū eozū : tūc ibit p primā
portam vnde legim⁹ figurā in li. **Iu.**
q. dñā iudith. exiit de nocte ciuitatē
berhuliam cum sua ancilla. et iugit vi/
as tenebrosas et deuicit holofernem
et tūc de mane venit ad portas ciui/
tatis et ait. **Aperite** nobis portas qz
nobiscum est deus. **Ita** spūaliter aia
egrediēs de corpore p vias tenebro/
sas purgatorij. vincit holofernem id
est dyabolū qui aiam multū verat in
purgatorio. donec ipa satisfaciāt ibi
pro omnibus peccatis suis. tunc aia
purgata et victo holoferne id est dya
bolo potest bene dicere ad angelos.
Aperite nobis portas regni celestis.
qz nobiscū deus. **Vicimus** em̄ holo/
fernem et omnes penas mūdi et pur
gatorij. et sic ibit p primā portam **Se**
cūda porta est virgo gloriosa quā vi
det velut reginam celoz et dñam an
geloz que est porta misericordie per
quā peccatores possunt intrare. vnd
de ea canit eccia. **In** regis alti ianua
et porta lucis fulgida tu virgo maria
Tercia porta est altissima deitatis ap
parentia et claritatis resurgentia que
aperit qm̄ homo clarificat⁹ deū vide
bit facie ad faciem. de ista porta dicit
in ps. **Hec** porta domini iusu intra/
bunt p eam. p hanc igit portam si q̄s
introierit saluabit⁹ et pascua inueniet

xl.

id est dilectiōem in diuina facie Ergo
ad thema: **Ego** sum hostiū p me si q̄s
introierit saluabit⁹. qd nobis conce/
dat pater et filius r̄c.

De sancta trinitate.
Sermo. xl.

Altitudo diuiciaz. sapiētie
et scientie dei q̄ in compre
hensibilia sunt iudicia eius et inuesti/
gabiles vie ei⁹. ad Ro. qz aristotiles
ait. **Omnes** homies naturaliter scire
desiderant multaz rerū differentias.
tñ alique res sunt q̄ nullus hoim ple
ne inuestigare valeat. que sunt trium
psonarū vnitas. et tñ trinitas. **Nam**
multi voluerūt scire ad plenū et ascē
derunt multos montes. et descēderūt
valles. et q̄nto pfundi⁹ inuestigabāt
et q̄nto altius cogitabāt tanto min⁹
scire ad pfectam noticiā poterant. id
ait dauid in ps. defecerūt scrutantes
scrutatio. **Accedet** homo ad cor altū
videlicet cogitando. et exaltabit de⁹
in contemplando. **Debem⁹** tñ lauda
re tria opera trium psonaz. que vide
mus manifeste. **Primo** opus patris
qui creauit celum et terrā. **Unde** ait
Aug⁹. **Si** talem creatorē viderem q̄
talem terrā et tale celū posset creare
vellem dicere q̄ esset pater. **Secūdo**
opus filij sui. redēptoris qui nos re
demit suo p̄cioso sanguine vt testimo
niū nobis p̄hibent qui viderūt et au
dierūt. **Tercio** opus spū sancti sue il
luminatiōis qui illuminat corda san/
ctorū pphetaz et aploz. vt p̄tz mani
feste in signis et miraculis. **Sed** quō
hij tres vnum sunt et tñ tres sunt hoc
null⁹ pfecte scire pōt. qz nimis pfund⁹

de facte sunt cogitationes eius. vir in-
 sapiens nō intelliget hec. nec sapiens
 huius mūdi: Sed post hanc vitā vi-
 debimus eū facie ad faciem. Ideo ait
 paulus apłs in themate: **Altitudo**
 diuiciarū: cō. Nota q̄ quattuor sunt in-
 uestiganda de trinitate. **Primo** quo
 modo signi veteri testamento decla-
 rata. **Secūdo** quō sit in nouo testamen-
 to vel lege demonstrata. **Tercio** quō
 sit in naturis rerū manifesta: **Quarto**
 quō signis miraculorū sit confirmata.
Primo dico q̄ beata trinitas potest
 a nobis inuestigari quō sit in veteri te-
 stamento declarata. **Et hoc** quadru-
 plici rōne. **Nam** primū testimonium
 fuit ysaias qui vidit dñm sedentē sup
 solum excelsum et eleuatū quē adora-
 uit omnis terra et duo angeli stabane
 ee vtraq̄ pte et clamabāt sanct⁹ san-
 ctus sanctus dñs de⁹ sabaoth. et hoc
 est testimoniu primū. **Secundū** testi-
 moniu antique legis est abrahe patri-
 arche qui stetit in hostio tabernaculi.
 et vidit tres p viam tres vidit ⁊ vnū
 adorauit. **Hec** ostensio fuit sibi reuela-
 ta. **Nam** vidit tres psonas et tñ nisi
 vnā psonā adorauit. et petiuit et ex-
 audita est oratio ei⁹. q̄si di. **Tres** sunt
 psonae in diuinis. sed tñ vnus est ado-
 randus. et quīs distincta sunt opera
 tñ est vnus deus. **Tercium** testimoni-
 um antique legis est dauid pphete in
 psalmo dicētis. **Benedicat** nos deus
 deus noster benedicat nos de⁹ et me-
 tuant eū omnes fines terre. **In** illa au-
 ctoritate manifeste ostendit trinitatē
 psonarū et vnitatem eorū: **Unde** ait.
Benedicat nos deus pater noster be-
 nedicat nos de⁹ fili⁹. benedicat nos
 deus spūssanctus: **Ecce** manifeste po-

nit psonas sed vnitatem aperte expri-
 mit in vltimo vbi dicit. **Et** metuāt eū
 omnes fines terre. **Quartū** antique le-
 gis est ipius sapientis qui dicit. sol tri-
 pliciter exurit mōtes. p montes in-
 telligunt chori angelorū. vt ait in ps̄.
Montes in circuitu eius. nam pater
 sua claritate deitatis exurit montes
 angelorū igne diuine claritatis. filius
 exurit montes. id est cōtemplatiuos
 radio cōtemplaciōis. **Spūssanct⁹** cō-
 burit montes et exurit mētes sancto-
 rum eos in sapiētia sua illustrādo. **Et**
 sic quadruplex testimoniu habemus
 de trinitate antique legis. quīs inue-
 stigabiles sunt vie ei⁹. **Secūdo** beata
 trinitas a nobis pōt inuestigari quō
 sit in noua lege demonstrata. ⁊ hoc sim-
 pliciter quadruplici rōne. **Primū** te-
 stimoniu trinitatis noue legis est xp̄i
 domini dicētis. **Mar. vlt.** Dixit dñs
 ad discipulos qñ celos voluit ascen-
 dere: **Ite** in orbem vniuersum. ⁊ p̄di-
 cate euāgelium omni creature. id est
 omni homini baptisantes eos. in noie
 patris et filij et spūssancti. vbi manife-
 ste exprimit trinitatē. **Et** dicit beatus
 philippus ad iesum. **Dñe** ostende no-
 bis patrē ⁊ sufficit nobis. **Respondit**
 dñs. philippe. ego et pater vnū sum⁹
 qui videt me videt et patrē meum et
 spūm sanctū mittam vobis a patre et
 filio. pcedentē. **Secundū** testimoniu
 est iohannis euangeliste. **Unde** dicit
 in Apoca. **Ubi** ante thronū quattu-
 or animalia. et in circuitu throni an-
 geli die ac nocte cantabāt sanct⁹ san-
 ctus sanctus dñs de⁹ omnipotens q̄
 est qui erat. et qui ventur⁹ est. sanct⁹
 pater omnipotēs qui erat ab eterno.
 sanctus filius dñs qui venturus est

iudicare vivos et mortuos et spūsanctus qui est illuminator. consolator. vivificator et inflammator cordis hominis in omni tpe bono. **Terciu** testimoniū est pauli apostoli dicentis. **Ex** ipso. et p ipm. et in ipso sunt omnia. ex ipso tanq̄ a patre creaturaz oim creator. p ipm tanq̄ p filium redemptorem. in ipso tanq̄ i spū sancto sunt oia distincta ordinata illuminata et creata p patrem. et illuminata p spū sanctum. et redempta p filium. **Quartū** testimoniū est de canonica vel epistola **Joh.** qui dicit tres sunt qui testimoniū dant in celo. pater verbū et spū sanctus. **Et** hij tres sunt vnū. In his verbis describit diuinaz psonarū distinctio. et hoc ibi. **Tres** sunt qui testimoniū dant in celo. **Secundo** psonarū vnitas et hoc ibi. hij tres sunt vnū. **In** his excludit error hereticorū quorundam qui dicūt q̄ nō sunt tres psonae in diuinis. sed pater cum vult esse filius. et filius cum vult est pater et spū sanctus cum vult est pater et filius. **Et** ideo dicunt tres sunt. et hij tres sunt vnū et sic patet testimoniū quod inuestigari pōt noue legis **Tercio** beata trinitas pōt a nobis inuestigari. vtrū in rebus visibilibus pōt demonstrari. et hoc similiter i quattuor. **Primo** in sole splendete. qz sicut i sole naturali oculus noster videt tria videlicet quantitac̄. splendorem. et ignem. **Ita** in tribus psonis tñ vna psona ē in essentia. **Rotunditas** quantitatis significat patrem. qz id qd est rotundū nō habet principū neqz finem. **splendor** solis significat filiū seu psonam filij qui est splendor a patre pcedens. sicut lumen de lumie. ignis solis signi-

ficat ignem spūsancti qui missus est apostolis in specie ignis. qz sicut habet inflammare vt germinet. ita ignis spiritus sancti **Secundo** pōt in speculo visibili demonstrari. **Quam** q̄ntumcūqz speculū magnū fuerit in se. tñ in eo nō resplendet nisi vna imago sed si diuis speculū in tres partes in qualibet parte a pparet eadem imago. **Ita** in speculo eterno ipius trinitas videtur imago vna deitatis et tñ sunt ibi tres psonae et in qualibet psona refulget sicut in alia **Tercio** pōt ostendi in fonte fluente. nam sicut fons fluens emittit riuulum et de riuulo qui procedit de fonte sit congregatio aquarū q̄ lauat. mundat et potat. ita pater est fons et origo oim creaturarū. vñ ps. **Sicut** anima mea ad deū fontem viuū qm̄ veniam et a pparebo ante eum. sicut de fonte riuulus sic filius a p̄re. **Sicut** aquarū congregatio pcedit de fonte et de riuo. ita pcedit ab vtriusqz psonis aqua spūsancti hoies lauās. mundans et creans. vñ dicit **Ezech.** **Effundam** sup̄ vos aquā mundam et mundabimini ab omnib⁹ iniquitatis vris. **Quarto** demonstratur beata trinitas in re visibili. sicut i vite nam vitis habet frondes flores et fructus. ita aia humana ad imaginē dei creata. sicut patet in **Gen.** ca. i. **Faciamus** hoīem ad imaginē nostrā. **Nisi** ibi fuisset beata trinitas dixisset vtriusqz **Faciamus** hoīem. et. **Et** sicut hec tria sunt i vite scz frondes flores et fructus ita aia habet memoriā voluntatem et intellectum. **Et** ideo ait xpc̄ in euangelio **Joh.** **Ego** sum vitis vera et vos palmites qui manet in me et ego i eo hic fert fructū multum. et sic patet qz

Sermo.

beata trinitas in psonis et vnitas in
 essentia est in rebus visibilib⁹ demō/
 strata. Quarto est beata trinitas mi/
 raculis confirmata et hoc sū in quat/
 tuor miraculis. Primum est qd̄ narrat
 quidam doctor: qui dicit eutropius. q̄
 cum quidam sacerdos nō credēs san/
 ctam trinitatē esse in vnitate. debet
 quendā pnerum baptizare et puer te
 bat illa verba que xpc̄ docuit discipu/
 los. *Acc* in orbem baptizantes eos in
 noie patris et filij et spū sancti. puer/
 tebat aut illa vba ⁊ dixit baptizo te in
 noie patris per filium in spū sanctū
 Et statim aqua disparuit. ⁊ alius pres/
 biter accedit credēs: et baptizauit re/
 etc. tūc aqua ibi reuersa est. et coram
 omni populo factū est istud miraculū.
 Secundū miraculū narrat frigober/
 tus. cum quidā sacerdos dubitaret ⁊
 staret in altari legens missam de trini/
 tate. cogitans q̄ nō posset esse trini/
 tas psonarū in vna essentia. et cum sta/
 ba sic cogitando et dubitando in me/
 moria. statim apparuerūt tres p̄ciosi
 lapides coram illo in altari. et in quo/
 libet cornu altaris erat vnus lapis et
 o pposito. et in medio tercius ⁊ statim
 paulatim transibant in vnū scz in me/
 diū et erat vnus lapis p̄ciosus. et ille
 statim post missam faciens cōfessionē
 ⁊ retinuit lapidem istum pro magnis
 reliquijs et valuit infirmis ad mede/
 lam. Tercium miraculū legimus in sco/
 lastica hystoria q̄ in natiuitate xpi tres
 soles orti sunt in oriente ac paulatim
 redacti sunt in vnū solem. in signū q̄
 ante xpi natiuitatē nō erat nisi noticia
 vnus persone in diuinis scz patris
 Sed mediāte xpo tres p̄sone fuerāt
 manifestande in vna essentia. Quar/

xl.

tum miraculū fuit beati augustini: nā
 ipse voluit componere librum de trini/
 tate et ibat iuxta mare cogitando. scz
 qualiter q̄ posset componere q̄ non
 erraret. et vidit quendā puerū sedere
 iuxta mare qui faciebat foueam. et ha/
 buit coclear aureū volens mare ex/
 haurire in illam foueā. Et augustinus
 mirabat̄ dicens. Quid facis tu. Re/
 spondit. volo mare fundere in hāc fo/
 ueam. respondit. hoc est impossibile.
 et ait puer. ita impossibile est te scire
 posse fundamentaliter qd̄ cogitasti. scz
 cred simplicit̄ et fides tua saluum te
 faciet et disparuit ⁊c.

De venerabili sacramento Sermo. xli.

Dic est panis qui de celo de/
 scendit. Job. vi. Nota qm̄
 homo debet longā viā ambulare in/
 diget pro via pane. qz dicit in psalmo
 Panis cor hominis cōfirmat. Et ratio
 est. qz semp agit calor naturalis in hu/
 midū. et ista sunt cōtraria. scz ignis et
 aqua. ita ignis naturalis semp trahit
 ad se aquā humiditatis hoc est sangui/
 nem vt digerat humidū. qd̄ inuenit
 in homie. et nisi homo recipet cibum
 et potum ignis talis totū corpus cō/
 sumeret. vt patet qm̄ aqua fundit in
 calidū lapidē. tūc ignis in lapide cō/
 sumit aquā cito. Ita spūaliter oportet
 aiā ambulare post hanc vitā ad lon/
 gam viam videlicet celestis glorie. id̄
 indiget bona refectione anteq̄ exeat.
 et illa resectio est verbum dei et sacra/
 mentum corporis et sanguinis xpi. qz si/
 cut corpus viuit cibo naturali. ita aiā
 cibo spūali. Unde ait dñs. Math. iij
 Non i solo pane viuit homo sed etiā
 a cibo spūali id̄ est sacramentali. Nisi